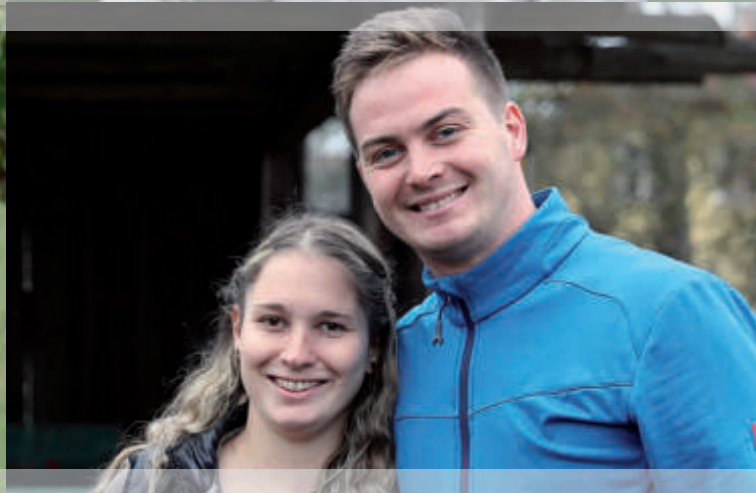
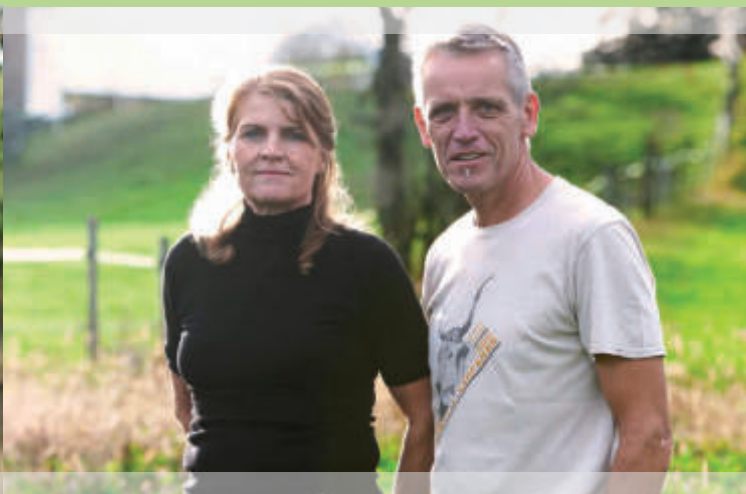




Kmečki koledar • Bauernkalender

2025



Marinka Mader-Tschertou

Drage bralke in bralci!

Pred vami leži zdaj že tradicionalen koledar Kmečke izobraževalne skupnosti (KIS) za leto 2025. Tudi tokrat vam predstavljamo zanimive osebnosti in družine, ki se ukvarjajo s kmetijstvom, gozdarstvom in čebelarstvom. Ponosni so na to, kar so ustvarili na svojih kmetijah. Dovolili so nam pokukati v njihove družine in podjetja.

Štejemo za pomembno, da v koledarju predstavimo tradicionalno obrt. Ta je pogosto povezana s kmetijstvom, saj se je kmečko prebivalstvo često posvečalo prav rokodelskim oz. obrtniškim nalogam. Zanimiv članek je posvečen tudi biotski raznovrstnosti in pestrosti sort v sadovnjaku. V koledarju predstavljamo tudi kmetice in kmete, ki so s strastjo in veliko potrpljenja gradili svoje življenjske sanje o lastni kmetiji s posebnimi pasmami goveda. Mladi kmetje in kmetice svojo dejavnost predstavljajo samozavestno, pogumno in optimistično – kmetijstvo in zemlja sta zanje na prvem mestu, čeprav imajo tudi druge poklice.

Izzivov je dovolj, pa naj bo to nadležna birokracija ali pa intenzivna nega gozda, ki ogrožajo redno številnejša neurja in druge naravne sile, pa tudi lubadar. Kljub vsemu se vedno najdejo rešitve. Kmetje naših krajev želijo naslednjim generacijam predati negovane kmetijske in gozdne površine. Njihovo delo temelji na ohranjanju neokrnjenih naravnih virov, za kar pa ne potrebujejo novih predpisov, kot npr. na področju obnavljanja narave. Odprtost in radovednost, inovacije in novi tehnični dosežki odpirajo kmetijskim podjetjem dodatne gospodarske možnosti.

Ste postali radovedni? Potem berite naš koledar, mesec za mesecem!

Ob koncu bi se rada zahvalila Tomu Weissu za fotografije ter Nadji Volavšek Kurasch in Francu Wakounigu za intervjuje in besedila. Kot vemo, se besedila ne napišejo sama, pa tudi fotografije je treba narediti!

V imenu KISa bi se rada še posebej zahvalila našim sponzorjem. Vam pa želim vse dobro ter veliko zdravja in zadovoljstva v novem letu.

Marinka Mader-Tschertou
predsednica Kmečke izobraževalne skupnosti

Sehr geehrte Leserinnen und Leser!

Vor Ihnen liegt der bereits traditionelle KIS-Bauernkalender für das Jahr 2025. Auch diesmal stellen wir Ihnen interessante Persönlichkeiten und Familien vor, die in der Land- und Forstwirtschaft arbeiten, auf ihr „Lebenswerk Bauernhof“ stolz sind und uns einen Einblick in Ihre Familien und Betriebe gewähren.

Wichtig ist uns auch das Vorstellen traditioneller Handwerkskunst, da diese oft mit der Landwirtschaft verbunden ist, weil sie ja vielfach auf unseren Bauernhöfen ausgeführt wurde. Auch der Biodiversität und der Sortenvielfalt im Obstgarten ist ein spannender Beitrag gewidmet. Im Kalender finden Sie auch Bäuerinnen und Bauern, die sich mit Leidenschaft und viel Geduld ihren Lebensraum vom Bauernhof mit besonderen Rinderrassen aufgebaut haben. Selbstbewusst, mutig und optimistisch präsentieren junge Bäuerinnen und Bauern ihre Betriebe – die Landwirtschaft, der Grund und Boden stehen für sie an erster Stelle, obwohl sie auch andere Berufe ausüben.

Herausforderungen gibt es genug, sei es die intensive Waldpflege, die durch die vielen Stürme, andere Naturgewalten und den Druck des Borkenkäfers nötig ist, oder die lästige Bürokratie – doch Lösungen gibt es immer. Der Wunsch, den künftigen Generationen intakte Höfe, intakte Betriebsgrundlagen und eine funktionierende Land- und Forstwirtschaft auf Basis gesunder natürlicher Ressourcen weiterzugeben ist groß, da bedarf es keiner neuen Vorschriften wie etwa im Bereich der Renaturierung. Offenheit und Neugier, Innovationen und die Nutzung neuer technischer Entwicklungen machen zusätzliche Betriebszweige für die landwirtschaftlichen Betriebe möglich.

Neugierig geworden? Dann lesen Sie weiter, Monat für Monat!

Abschließend möchte ich mich bei Tomo Weiss für die Fotografien sowie Nadja Volavšek-Kurasch und Franc Wakounig für die Interviews und Texte herzlich bedanken. Texte schreiben sich bekanntlich nicht von allein, und auch Fotos müssen geschossen werden!

Im Namen der KIS bedanke ich mich auch besonders bei unseren Sponsoren.

Ihnen, liebe Leserinnen und Leser, wünsche ich für das neue Jahr alles Gute, Gesundheit und Zufriedenheit.

Marinka Mader-Tschertou
Obfrau der bäuerlichen Bildungsgemeinschaft KIS

Medijski partnerji/Medienpartner:

© KIS 2024 Izdajatelj in lastnik/
Herausgeber und Eigentümer:
Kmečka izobraževalna skupnost (KIS)
Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt/Celovec,
office@kisnet.at; +43 676 83 555 748
Slike/Fotos: Tomo Weiss, Marinka Mader-Tschertou
Besedila/Texte: Nadja Volavšek Kurasch, Franc Wakounig
Lektorat: Sonja Wakounig, Metka Wakounig
Naklada/Auflage: 1000
Celovec/Klagenfurt 2024



Januar 2025

 kozorog/Steinbock
  vodnar/Wassermann
  ribi/Fische
  ovon/Widder
  bik/Stier
  dvojčka/Zwillinge
  rak/Krebs
  lev/Löwe
  devica/Jungfrau
  tehtnica/Waage
  škorpijan/Skorpion
  strelec/Schütze

 sekanje lesa Holzschneiden
  presajevanje rastlin Umpflanzen und Umsetzen
  prilivanje rožam Blumen gießen
  gnojiti Düngen
  rez sadnega drevja Obstbaumschnitt
  sajenje drevs in grmov Bäume und Sträucher pflanzen
  striženje las Haare schneiden
  trebljenje plevla Jäten und Unkrautbekämpfung
  vkuhovanje, obiranje, skladiščenje sadja Einkochen, ernten, lagern - Obststae
  mlaj Neumond
 polna luna Vollmond





Družina Ošina

p.d. / vlg. Bajdl; Lepena, Železna Kapla/Leppen, Eisenkappel

Kjer so neurja podrli gozdove, pogled sega daleč, strma cesta pa se vije v hrib Lepene, mimo osamljenih kmetij nad Železno Kaplo do domačije Bajdl na nadmorski višini 1000 metrov.

Ob starem kmečkem poslopu je mladi gospodar Damijan Ošina z ženo Christino Wutte-Ošina postavil nov prizidek. V pritličju živi njegov oče Andi Ošina, v prvem nadstropju pa se razprostirajo bivalni prostori, tako da imata otroka Sofia in Luka dovolj prostora za razposajene igrice.

Bajdlnova kmetija je obstajala že v začetku 17. stoletja. Ker je med drugo svetovno vojno pogorela, so jo ponovno zgradili. Pepca in Andi Ošina sta si ustvarila družino in dobila pet otrok – eden od njih je domačijo tako zelo vzljubil, da ne bi mogel živeti prav nikjer drugje: Damijan Ošina se je z vsem srcem predal kmetovanju na visokogorski kmetiji svojih prednikov. »Ko smo bili otroci, smo se z avtobusom vozili v šolo, domov pa smo pogosto hodili peš,« pripoveduje z nasmehom in pove, da si nikoli ni želel živeti v dolini. Kmetijo vodi od leta 2014, ko jo je prevzel od svojega očeta. Zaposlen je bil kot mehanik za kmečke stroje, s prevzemom kmetije pa se je odločil, da si uresniči dolgoletno željo in postane polnopravni kmet.

Ker si je leta 2018 ustvaril družino, je bilo treba hišo povečati, zato sta z ženo, ki je odrasla v Globasnici, leta 2019 začela z gradnjo prizidka, leta 2020 pa se je mlada družina že vselila v sončno stanovanje s čudovitim razgledom v dolino.

Je za visokogorske kmete težko najti ženo? Damijan se smeji: »Najdeš jo že, težko pa jo dobiš sem gor.« Christina Wutte-Ošina pove, da se je morala šele privaditi življenja visoko v hribih in na strmini. »Razliko občutim predvsem pozimi, kadar se zjutraj peljem v službo v Dobrlo vas. V prvih letih se je večkrat zgodilo, da sem z avtom obtičala in je Damijan moral priti pome. Zdaj

imam avto s pogonom na vsa štiri kolesa, pa ni več problema.« Kako pa je z otroki na odročni kmetiji? Mamica zadovoljno pove: »Sofia in Luka se zjutraj z mano odpeljeta v vrtec v Železno Kaplo, sicer pa imata tudi v Lepeni dosti družčine, saj na sosednjih kmetijah odraščajo otroci v njuni starosti.«

Damijan Ošina ima precej kmečkih naprav in strojev, tudi starejšega tipa, ki jih skrbno neguje in popravlja – tako se izogne visokim stroškom servisiranja. Na kmetiji ima klavnico in hladilnico, ki ju deli s sosedi. Pri kmetovanju se posveča predvsem gojenju jezersko-solčavskih ovc ter krav in telet pasme slovensko ali koroško belo govedo. Za ti dve pasmi domačih živali se je odločil, ker veljata kot ogroženi. Tako je postal član društva za varovanje oz. zagotavljanje njunega obstoja. Mladi gospodar rad dela v gozdu, žal pa je njegov gozd v sezoni 2017/18 utrpel veliko škode, saj je močan veter podrl skoraj polovico drevja. Seveda se zdaj posveča pogozdovanju, kar pa je investicija, ki bo koristila šele njegovim otrokom ali vnukom. Pravi, da ti časi niso naklonjeni kmetom, saj za pridelke ne dobijo primerne cene, stroji ali druge investicije pa so izredno dragi. Poleg tega včasih visokogorske kmete presenetijo nepričakovane težave, npr. ko ti nenadoma zmanjka vode in moraš iskati nov izvir, ali pa pade toliko dežja, da ti plaz odtrga cesto. Pozimi občasno tudi zmanjka toka, zato morajo na kmetiji imeti agregat. Čeprav bivanje in delo v strmini ni vedno enostavno, si mlada družina ne more predstavljati drugečnega življenja. »Brez kmetije ne bi mogel, najraje sem kar doma, zame je tu najlepše.« Kako pa je z dopustom? »Vsako leto gremo za pet dni na morje, dlje pa moj mož ne bi zdržal,« pove žena Christina. »Lepo je, da tudi otroka rada hodita v hlev in da živino skupaj ženemo na planino. Čeprav živimo na samem, imamo vseeno dobre stike s sosedi in si radi pomagamo. Na visokogorski kmetiji ne moreš vsega opraviti sam ali s stroji. Včasih potrebujemo pomagače, zato smo hvaležni sorodnikom, ki nam priskočijo na pomoč.«

In Leppen/Lepena, hoch über Bad Eisenkappel/Železna Kapla, lebt der Jungbauer Damijan Ošina auf dem elterlichen Bergbauernhof vulgo Bajdl mit seiner Frau Christina und den Kindern Sofia und Luka. Die Familie lebt im hell und zweckmäßig ausgebauten Obergeschoß, das Erdgeschoß bewohnt sein Vater, der Altbauer Andi Ošina.

Damijan stammt aus einer kinderreichen Familie, und schon als Kind träumte er davon, eines Tages Landwirt zu werden. Im Brustton der Überzeugung sagt er, dass der Hof seiner Vorfahren, der erstmals im 17. Jahrhundert erwähnt wurde, sein Lebensort und liebster Arbeitsplatz ist. Ihn zu verlassen oder zu veräußern kommt für Damijan nicht infrage. Übernommen hat er den Bergbauernhof, der während des Zweiten Weltkriegs einer Feuersbrunst zum Opfer fiel und danach wiederaufgebaut wurde, im Jahr 2014 von seinem Vater Andi. Heute bewirtschaftet er ihn mit vollem Eifer, wobei ihm das erworbene und lange ausgeübte Berufswissen als Landmaschinenmechaniker sehr zugutekommt. Seine Frau Christina Wutte-Ošina stammt aus Globasnitz/Globasnica, die beiden haben 2018 geheiratet. Die Kinder Sofia und Luka besuchen zurzeit den Kindergarten tief unten in Bad Eisenkappel/Železna Kapla. Auf ihrem täglichen Weg zur Arbeit bringt Christina die beiden in den Kindergarten, wobei vor allem im Winter ein allradbetriebener Fabruntersatz von Vorteil ist.

Im Jahr 2017 fegte das Sturmtief Yves die dichten Wälder weitem hinweg, auch beim Bajdl. Zurzeit ist daher in mühsamer Arbeit großes Aufforsten angesagt, den Nutzen daraus werden die nächsten Generationen ziehen. Da Damijan über einen gut gepflegten Maschinenpark verfügt und Nachbarschaftshilfe hier oben keine leere Worthülse ist, sind die Zukunftsaussichten trotz aller Schwierigkeiten nicht düster. Nachhaltigkeit prägt auch die Landwirtschaft. Danijel züchtet zwei bedrohte Haustierrassen, das Sanntaler-Seetaler Schaf bekannt als Brillenschaf und die uralte einheimische Rinderrasse Kärntner Blondvieh, und verarbeitet das Fleisch in einer gemeinsamen Schlacht- und Kühlkammer.

»Unser Bio-Bauernhof ist unser Zuhause und unser Leben. Wir bewirtschaften ihn hauptsächlich zur Selbstversorgung.«

»Imamo ekološko kmetijo, ki je naš dom in naše življenje. Kmetujemo predvsem za samooskrbo.«



Hanzi (Johann) Lipnik p. d. / vlg. Toncar; Škocjan/St. Kanzian

Februar 2025

PONEDELJEK • MONTAG	TOREK • DIENSTAG	SREDA • MITTWOCH	ČETRTEK • DONNERSTAG	PETEK • FREITAG	SOBOTA • SAMSTAG	NEDELJA • SONNTAG
27	28	29	30	31	Brigita, Sever 01	svečnica 02
Blaž, Oskar 03	Gilbert, Veronika 04	Agata 05	Pavel 06	Egidij, Rihard 07	Janez, Jožefina 08	Apolonija, Sabin 09
Sholastika 10	Saturnin, Cedmon 11	Evlatija, Benedikt 12	Jordan 13	Valentin 14	Klavdij, Georgija 15	Julijana 16
Aleš, Frančišek, Silvin 17	Simeon, Flavijan 18	Konrad, Barbat 19	Elevterij, Silvan, Leon 20	Peter, Irena 21	Marjeta 22	Polikarp, Romana 23
Matija, Sergij, Modest 24	Konstancij, Valburga 25	Aleksander, Matilda 26	Gabrijel, Leander 27	Roman, Hilarij, Osvald 28	01	02

kozorog/Steinbock vodnar/Wassermann ribi/Fische oven/Widder bik/Stier dvojčka/Zwillinge rak/Krebs lev/Löwe devica/Jungfrau tehtnica/Waage škorpjon/Skorpion strelec/Schütze
sekanje lesa Holzschlagen presajevanje rastlin Umtopfen und Umsetzen prilivanje rožam Blumengießen gnojiti Düngen rez sadnega drevja Obstbaumschnitt sajenje drevov in grmov Bäume und Sträucher pflanzen striženje las Haare schneiden trebljenje plevla Jäten und Unkrautbekämpfung vkuhovanje, obiranje, skladiščenje sadja Einkochen, ernten, lagern - Obsttage mlaj Neumond polna luna Vollmond



Hanzi (Johann) Lipnik

p.d. / vlg. Toncar; Škocjan/St. Kanzian

Hanzi Lipnik lahko s ponosom pove, da je Lipnikovo domačijo v Škocjanu postavil z lastnimi rokami, zdaj pa je dom treh generacij. Začetki niso bili enostavni, pa se jih Lipnikov ded vseeno rad spominja. Rodil se je leta 1939 na manjši kmetiji v Lovankah, kjer je že kot otrok zjutraj pred poukom skrbel za živali v hlevu. Takrat so veliko dela opravljali ročno ali z vprežno živino: ročno so kosili, obračali, sušili seno in ga pospravljali. Živino so imeli na vseh kmetijah, tudi manjših. Vsak je imel nekaj krav in prašičev, medtem ko je danes vse drugače: tisti, ki še imajo živali, jih imajo več in se osredotočijo na eno panogo. Pri Toncarju se posvečajo predvsem proizvodnji mleka. Hanzi Lipnik se je izučil za tesarja. Dve zimi se je šolal tudi na kmetijski šoli v Goldbrunnhofu, to so bili zimski tečaji brez prakse. Potem je spoznal Marijo Jernej, zapustil dom in se pri petindvajsetih letih priženil v Škocjan. Z ženo sta prevzela tastovo domačijo, ki je stala pod cerkvijo, stisnjena med dve cesti na komaj 2600 m². »Ko sva z ženo prevzela kmetijo, sva začela drugače gospodariti. Včasih sem se komu moral postaviti po robu, tako da se je že govorilo, da s Toncarjem ni dobro češenj zobati.« Sprva je bilo pri hiši deset krav, novi gospodar pa si je zadal cilj, da bo proizvodnjo mleka povečal. V drugi polovici sedemdesetih let je Hanzi začutil, da se nekaj mora spremeniti: ali bo opustil kmetovanje ali pa bo postavil novo kmetijo na robu vasi. Odločil se je za selitev na novo posestvo, kjer bodo imeli kar štiri hektarje površine.

Selitev je trajala skoraj 15 let. Toncar je najprej zgradil prvi del hleva in leta 1980 vanj prvič postavil živino. Čez poletje je nekaj glav živine imel na planini, v najem pa je vzel tudi travnike, da je pridelal dovolj krme. V novem hlevu se je čreda molznic povečala, količina mleka pa je naraščala. Pa so se tudi tu pojavile težave, saj je napočil čas omejitev količin (oz. kontingenta) pri oddaji mleka. »Pridelal sem 24.000 litrov mleka, pa so

mi tretjino odtrgali zato smo morali marsikatero željo spet pozabiti. Leta 1984 so postavili drugi del hleva, v začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja pa so pokrili še silos. Ker je Hanzi Lipnik tesar, je pri gradnji veliko dela opravil sam. Tako so »po obrokih« postavili vso domačijo: sprva hlev in gospodarska poslopja, potem pa tudi novo stanovanjsko hišo. »Ko je zmanjkalo denarja, smo morali počakati par let, nabrati denar, pa tudi malo kredita sem imel.«

Že pred gradnjo kmetije sta z ženo ob Klopinskem jezeru postavila tri bungalove s počitniškimi stanovanji. Te je upravljala gospodinja Marija, pa tudi počitniško stanovanje v stanovanjski hiši. Zasluzek je torej prihajal iz turizma in iz prodaje mleka, saj so redili okoli dvajset do dvaindvajset krav simentalk. Mleko so včasih prodajali v Velikovcu, zdaj pa dvakrat na teden s cisterno pridejo po mleko, ohlajeno na 4.7° Celzija, in ga odpeljejo v Celovec.

Pa sta si Lipnikova kdaj privoščila tudi počitek in dopust? »Sploh ne. Medtem ko so drugi plavali v jezeru, smo mi plavali v delu – poleti in pozimi.«

Kmetijo je od Hanzija že leta 2010 prevzel posvojeni sin Miha, posel s počitniškimi hišicami ob jezeru, pa je prevzela snaha Gitte. Stari gospodar je ponosen, da tri generacije živijo v slogi in da mladi znajo ceniti njegov in ženin trud. »Prav vesel sem, da jih imam,« reče in se nasmehne: »Ime mi ja Johan, klicali so me Hanzi, zdaj pa mi pravijo kar opa.« Danes 85-letni Toncar iz zdravstvenih razlogov nalog v hlevu ne opravlja več, včasih pa še sede na traktor, saj na Lipnikovi domačiji dela ne zmanjka.

» Cene za pridelke so prenizke. Kmetje morajo za svoje delo tudi kaj dobiti, saj na teden delajo kar 60 do 70 ur. «

Hanzi Lipnik ist stolz, den Toncar-Hof in St. Kanzian/Škocjan mit eigenen Händen von Grund auf errichtet zu haben. Drei Generationen haben heute hier ihr Zuhause. Geboren im Jahre 1939 auf einer kleinen Landwirtschaft in Gablern/Lovanke, musste Hanzi schon als Kind bei der Arbeit am Hof und im Stall mithelfen und vor dem Schulunterricht die Tiere versorgen. Beim Toncar widmet man sich der Milchproduktion.

Hanzi Lipnik hat den Zimmermannsberuf erlernt, zwei Winter lang besuchte er die Landwirtschaftliche Fachschule Goldbrunnhof bei Völkermarkt/Velikovec. Mit fünfundzwanzig Jahren heiratete er Marija Jernej und zog nach St. Kanzian/Škocjan, wo er mit seiner Frau die Landwirtschaft seines Schwiegervaters übernahm. Wegen räumlicher Enge – das Gehöft auf kaum mehr als 2.600 m² war zwischen zwei Straßen und dem Friedhof eingepfercht – entschloss sich das Ehepaar trotz etlicher Widerstände für einen Neuanfang.

Der Umzug dauerte fast 15 Jahre. Gleichsam auf Raten wuchs der neue Hof, zuerst Stall- und andere Hofgebäude und schlussendlich auch das neue Wohnhaus. »Wenn das Geld ausging, warteten wir ein paar Jahre, um neues anzusparen, und auch einen Kredit habe ich aufgenommen.« Die Zahl der Milchkühe und die Milchmenge stiegen an, Schwierigkeiten blieben aber nicht aus, denn durch die Milchkontingentierung wurde ein Drittel der abgelieferten Milch gestrichen, und so manches Vorhaben musste hintangestellt werden.

Schon vor dem Hofneubau errichteten Marija und Hanzi am Klopeinensee/Klopinsko jezero drei Bungalows mit Ferienwohnungen. Ein Apartment befindet sich am Hof. Der Erlös aus Tourismus und Landwirtschaft sichert die Lebensgrundlage der Familie.

Das Anwesen hat Hanzi im Jahr 2010 seinem Adoptivsohn Miha übergeben, Schwiegertochter Gitte führt die Ferienwohnungen. Hanzi ist froh, dass drei Generationen in Eintracht und gegenseitigem Respekt gemeinsam unter einem Dach leben.

»Die Bauern sollen für ihre Arbeit auch etwas verdienen, arbeiten sie wöchentlich doch bis zu 60 oder 70 Stunden.«



Družina **Orasche** p. d. / vlg. Hirs; Sele-Zgornji Kot/Zell-Oberwinkel

Marec März 2025

PONEDELJEK • MONTAG	TOREK • DIENSTAG	SREDA • MITTWOCH	ČETRTEK • DONNERSTAG	PETEK • FREITAG	SOBOTA • SAMSTAG	NEDELJA • SONNTAG
27	28	29	30	31	Albin, Antonina 01 ●	Neža, Karel 02 ● ●
Kunigunda, Marin 03 ● ●	pust, Kazimir, Arkadij 04 ●	pepelnica, Janez Jožef 05 ●	Fridolin, Marcijan 06 ●	Perpetua, Felicita 07 ●	Janez 08 ● ●	Frančiška, Bruno 09 ● ●
Makarij 10 ● ●	Konstantin 11 ● ●	Gregor, Doroteja 12 ● ●	Kristina, Teodora 13 ● ● ●	Matilda, Florentina 14 ● ● ●	Klemen, Ludovika 15 ● ●	Herbert, Julijan 16 ● ●
Patrik, Jedrt, Jerica 17 ●	Ciril, Salvator 18 ● ●	Jožef 19 ●	Klavdija, Martin pomlad 20 ● ●	Nikolaj, Filemon 21 ● ●	Lea, Katarina 22 ● ●	Viktorijan 23 ● ●
Katarina 24 ●	gospodovo oz. Mariji 25 ●	Evgenija, Kastul, Ludgar 26 ●	Peregrin, Lidija, Lazar 27 ●	Bojan 28 ●	Bertold 29 ● ●	Rozvita poletni čas 30 ● ●
Gvido 31 ●	01	02	03	04	05	06

kozorog/Steinbock vodnar/Wassermann ribi/Fische oven/Widder bik/Stier dvojčka/Zwillinge rak/Krebs lev/Löwe devica/Jungfrau tehtnica/Waage škorpion/Skorpion strelec/Schütze
● sekanje lesa Holzschlagen ● presajevanje rastlin Umtopfen und Umsetzen ● prilivanje rožam Blumengießen ● gnojiti Düngen ● rez sadnega drevja Obstbaumschnitt ● sajenje dreves in grmov Bäume und Sträucher pflanzen ● striženje las Haare schneiden ● trebljenje plevla Jäten und Unkrautbekämpfung ● vkuhovanje, obiranje, skladiščenje sadja Einkochen, ernten, lagern - Obsttage ○ mlaj Neumond ● polna luna Vollmond



Družina Orasche

p.d. / vlg. Hirs; Sele-Zgornji Kot/Zell-Oberwinkel

Iz Borovelj nas cesta najprej vodi proti Selam, potem pa v Zgornji Kot, kjer se nad cesto dvigujejo strma, vendar skrbno pokošena pobočja. Smerokaz ob cesti nas usmeri v oster ovinek, cesta pa nas vodi navzgor na domačijo Hirs, na 850 metrov nadmorske višine. Več poslopij in igrala pred stanovanjsko hišo nam kažejo, da tukaj živi in gospodari več generacij: gospodar Toni Orasche z ženo Emi in dva sinova z družinama, kar je šest odraslih oseb in šest otrok. Na kmetiji imajo krave, ovce, koze in kokoši.

Toni Orasche ali p.d. Hirs se spominja težkih časov na gorski kmetiji, ko je že s trinajstimi leti moral poprijeti za delo, saj je njegov ati zbolel, nekaj let pozneje pa tudi umrl. To je bilo leta 1974, ko je Toni imel šele sedemnajst let. Po očetovi smrti sta na kmetiji ostala le Toni in mama, saj so ostali otroci že zapustili dom. Takrat je Toni postal gospodar na Hirsovem. Na srečo pa ni dolgo ostal sam, saj je svojo Emi spoznal že pred petdesetimi leti. Žena Emi se spominja: »Doma sem bila na gorski kmetiji v Srednjem Kotu, takorekoč nasproti tega brega. S Tonijem sva se spoznala v šoli, stara sem bila štirinajst let, s šestnajstimi pa sem že dobila prvega otroka.« Došla sta šest otrok, tri sinove in tri hčerke, danes pa imata zakonca Orasche tudi dvanajst vnukov. Glavni dohodek družine je bila govedoreja in gospodarjevo delo v gozdu, gospodinja pa je ob vzgoji otrok še čistila vaško šolo.

Kdo drug bi si težko predstavljal življenje in delo po strminah, Hirsov Toni pa je zadovoljen: »Na strmine se tako navadiš, da je bolj lušno kot na ravnem. Moraš pa jih redno kositi, da ne zarastejo.« Žena Emi doda: »Do

prvega soseda je približno en kilometer, ampak tudi tega se navadiš. Jaz sem rada sama doma. Naš mir je res lep. Žal moramo pogosto po opravih v Celovec, vendar se radi hitro vrnemo na naš breg.«

Spomladi je na kmetiji veliko novega, saj imajo več mladih telet. Enajst glav Hirsove živine poletje preživi na Žerjavovi planini, ki meji na Slovenijo, jeseni pa se vrne na kmetijo. Teleta pred zimo prodajo, tako da ostane na kmetiji le pet ali šest glav živine. »Spomnim se, da so včasih živini dajali imena. Mi tega ne delamo več, se pa vseeno zelo navežemo nanjo,« pripoveduje izkušeni govedorejec, njegova žena pa pove: »Spomladi je lepo, takrat skrbim za teleta, jeseni pa mi je težko. Ko pridejo po teleta, ne morem gledati, kako jih odpeljejo.«

Kakšno pa je življenje na vasi? »Tu se je veliko spremenilo. Prej so sosedje več delali skupaj, zdaj pa vsak dela bolj zase. Včasih smo hodili pomagat od hiše do hiše skoraj vsako soboto. Res pa je, da je bilo prej tudi več ljudi. Zdaj imamo več strojev, časa pa tudi ni več.«

In kaj si Hirsovi želijo za prihodnost? Srce jim bije za dom in domačijo, ki je hranila že več rodov, zato si želijo, da bi kdo od otrok ali vnukov prevzel kmetijo in jo še naprej oskrboval. Zavedajo pa se, da samo od kmetovanja mladi ne bodo mogli živeti, zato se morajo izučiti za poklic. Gospodarja Hirsra veseli, da mu pomagata sinova in da tudi vnuki pridno poprimejo za delo. Eden od vnukov je celo obiskoval kmetijsko šolo v Velikovcu, kar kaže, da tudi mladina ceni domačo zemljo.

Hoch über Ferlach in Zell-Oberwinkel liegt auf über 850 Metern Seehöhe der Bauernhof Hirs mit seinen steilen und sorgsam bewirtschafteten Wiesen. Mehrere Generationen leben hier: der Bauer Toni Orasche, seine Frau Emi und die zwei Söhne mit ihren Familien – insgesamt sechs Erwachsene und sechs Kinder – sowie etliche Kühe, Schafe, Ziegen und Hühner.

Toni Orasche vulgo Hirs erinnert sich noch gut an jene entbehrungsreichen Zeiten auf dem elterlichen Bergbauernhof, als er schon mit dreizehn Jahren mit anpacken musste, da sein Vater schwer erkrankt war. Er verstarb, als Toni siebzehn war. Da seine älteren Geschwister schon alle außer Haus waren, übernahm er den Hof und bewirtschaftete ihn gemeinsam mit seiner Mutter. Seit 55 Jahren ist Toni mit Emi verheiratet. Die beiden kennen sich noch aus der gemeinsamen Schulzeit. Emi lebte auf dem benachbarten Bauernhof auf der gegenüberliegenden Seite des Grabens in Zell-Mitterwinkel. »Als ich Toni kennenlernte, war ich vierzehn Jahre alt, und mit sechzehn bekam ich schon das erste Kind.« Insgesamt waren es sechs, drei Burschen und drei Mädchen. Zwölf Enkelkinder sind heute die große Freude des Ehepaares, das sein Leben hauptsächlich mit Viehwirtschaft bestritten hat. Nebenbei war Toni als Forstarbeiter beschäftigt, während Emi den Haushalt und den Hofführte, sich um die Kinder kümmerte und als Reinigungskraft in der örtlichen Volksschule arbeitete.

Die beiden können sich ein Leben ohne Berge und die steilen Hänge und Wiesen nicht vorstellen. Wichtig ist, dass sie gemäht werden, ansonsten verbuschen sie, sagt Toni, und Emi fügt hinzu, dass es ihr vor allem die paradiesische Ruhe und die herrliche Umgebung angetan haben.

Beim Hirs widmet man sich der Viehhaltung. Den Sommer verbringen Kühe und Kälber auf der an Slowenien angrenzenden Žerjav-Alm.

Ihren Kindern, die alle im Berufsleben stehen, haben die Altbauern die Liebe und Verbundenheit zum heimischen Boden und zur Kultur mitgegeben. Ein Enkel hat sogar die Landwirtschaftliche Fachschule Goldbrunnhof absolviert.

»Wir brauchen keinen Urlaub, denn nirgendwo ist es so schön wie hier. Ab und zu ein Ausflug, das reicht uns!«

»Dopust ni za naju, saj nikjer ni tako lepo in mirno kot pri nas. Včasih kakšen izlet, to je dosti.«



Kajetan Kreutz Spodnje Vinare/Unternarrach

April 2025

PONEDELJEK • MONTAG	TOREK • DIENSTAG	SREDA • MITTWOCH	ČETRTEK • DONNERSTAG	PETEK • FREITAG	SOBOTA • SAMSTAG	NEDELJA • SONNTAG
31	Hugo01	Frančišek, Teodozija02	Rihard, Roman03	Izidor04	Julijana, Irena05	Viljem, Irenej, Celestin06
Herman07	Albert, Julija, Valter08	Marija, Tomaž09	Ezekiel, Apolonij10	Stanislav, Domnij11	Lazar, Julij12	cvetna nedelja, Martin13
Lambert14	Peter, Helena15	Bernardka, Benedikt16	Rudolf, Fortunat17	Apolonij18	Leon, Ema, Dioniz19	velika noč, Hilda, Neža20
vel. ponedeljek, Anzelm21	Leonid, Agapit, Luka22	Jurij, Vojteh, Adalbert23	Fidelis, Honorij24	Marko, Ermin25	Antonin26	Cita, Kastor27
Peter, Vital, Ludvik28	Katarina, Robert29	Pij, Jožef, Jakob30	01	02	03	04

kozorog/Steinbock vodnar/Wassermann ribi/Fische oven/Widder bik/Stier dvojčka/Zwillinge rak/Krebs lev/Löwe devica/Jungfrau tehtnica/Waage škorpjon/Skorpion strelec/Schütze
sekanje lesa Holzschlagen presajevanje rastlin Umtopfen und Umsetzen prilivanje rožam Blumengießen gnojiti Düngen rez sadnega drevja Obstbaumschnitt sajenje drevov in grmov Bäume und Sträucher pflanzen striženje las Haare schneiden trebljenje plevla Jäten und Unkrautbekämpfung vkuhanje, obiranje, skladiščenje sadja Einkochen, ernten, lagern - Obsttage mlaj Neumond polna luna Vollmond



Kajetan Kreutz

Spodnje Vinare/Unternarrach

Ko smo obiskali mladega čebelarja pod goro Kicel, je že bila jesen, to pa je sezona, ko čebelarji in čebele počivajo. Kajetan je povedal, da ima rad naravo, da imajo majhen gozd in da je že od 18. leta tudi strasten lovec. Za gozd in lovstvo ga je že v otroštvu navdušil oče. Del narave pa so tudi čebele in ko Kajetan spregovori o njih, zažarijo njegove oči.

Ker ga je že vedno vleklo v naravo, se je Kajetan po nižji stopnji Slovenske gimnazije odločil za gozdarsko šolo v Brucku na Muri. Nekaj čas ga je jezilo, da šole ni zaključil, potem pa ga je življenje privedlo na novo pot.

Med korono leta 2020 je iskal zaposlitev in začel delati v deželnem združenju čebelarjev v kraju Dešinje (Ochsendorf). Ta kraj je znan po številnih čebelarskih tečajih, ki jih ponuja združenje in so namenjeni strokovnjakom, pa tudi popolnim čebelarskim začetnikom. Ko je Kajetan pri 22 letih nastopil službo, tudi sam ni veliko vedel o čebelah, letos pa je že sam začetnikom v teoriji in v praksi predaval o čebelarstvu. Kako se je ta zgodba razvila? Prijavil se je na delovno mesto pomočnika, pri tem pa se je tako navdušil nad malimi koristnimi živalicami, da je kar kmalu prevzel več nalog pri negi čebel in opravil strokovni izpit iz čebelarstva. Hitro in veliko se je učil, pikov čebel se ni bal, največ znanja pa je dobil od čebelarskega mojstra, s katerim zdaj skupaj skrbita za čebele deželnega združenja – to je okoli 450 panjev, ki stojijo na desetih različnih krajih. Čebelarsko združenje se pretežno posveča vzreji matic vrste carnica oz. kranjska čebela. Če čebelarji potrebujejo nove matice, jih lahko naročijo pri združenju, ki ima precej strank tudi v tujini, predvsem v Nemčiji. Letno vzredijo in prodajo okoli 2000 matic. »Carnica mora biti siva, ne sme se križati z drugimi vrstami, zato jih dva tedna pustimo v dolini Malte«. Matica zapusti vzrejno škatlico (apidea) in se oplojena sama vrne. Pri vzreji se posvečamo predvsem preprečevanju pršice varoja, saj ta lahko uniči celotno družino. Naš cilj je, da bi čebelice delavke prepoznale varojo kot nevarnost in jo same odpravile iz panja.« Kajetan je našel svoj sanjski poklic.

Pravi, da so njihove čebele zelo pridne in mirne, zato brez strahu odpira panje. Sezona intenzivnega dela se začne marca in traja vse do oktobra, če je vreme toplo. Veliko dela je na prostem, zato je nega čebel močno odvisna od vremena oz. od temperatur. Dogajanje v panju pa je treba opazovati vse leto.

Kajetan se čebelam ne posveča le v službi, temveč tudi v prostem času doma. Začel je s tremi družinami in z njimi že v prvem letu vzredil 22 družin. In kje letajo njegove privatne čebelice? »Poleti jih imam v Železni Kapli. V višjih legah se čebele dobro počutijo. Tam najdejo drugačne rastline kot v dolini. Glede na pašo poznamo različne vrste medu, sam pa imam v letu 2024 le gozdni med.« Mladi čebelar svoj med trži in pravi, da je največ povpraševanja prav po gozdnem medu. Novembra 2024 je Kajetan dobil za gozdni med na avstrijskem ocenjevanju medu v Wieselburgu dvakrat zlato plaketo in na koroškem ocenjevanju medu eno zlato plaketo. Količina pridelka je iz leta v leto drugačna, pridejo tudi slaba leta, ko čebelar nima dobička, čebele pa je treba vseeno vzdrževati in negovati. Kajetan meni, da je primerna cena za kilogram medu med 16 in 20 evrov, ponekod pa so cene tudi že višje.

In Unternarrach/Spodnje Vinare am Fuße des Kitzelberges/Kicel lebt am Hof vulgo Kozel der begeisterte Berufsimker und Jäger Kajetan Kreutz. Nach dem Besuch des BG für Slowenen und der Forstfachschule in Bruck an der Mur nahm er während der Corona-Pandemie ein Stellenangebot des Kärntner Landesverbandes für Bienenzucht mit Sitz in Ochsendorf bei Pischeldorf/Dešinje pri Škofjem Dvoru in der Gemeinde Magdalensberg/Štalenska gora an. Kajetan hatte damals recht wenig Ahnung von Bienen, was eine große Berufs- und Ausbildungs Herausforderung war, die er aber mit Bravour meisterte. Binnen eines Jahres legte er die Imkerfachprüfung ab und ist heute gemeinsam mit seinem Mentor nicht nur für die Bienen des Imkerzentrums verantwortlich, sondern führt als Vortragender angehende Imkerinnen und Imker in die faszinierende Welt der Bienen ein. Zu seinen Aufgaben zählt auch die Betreuung von 450 verbandseigenen Bienenstöcken an zehn verschiedenen Standorten. Schwerpunktmäßig werden jährlich etwa 2000 Königinnen der Carnica-Biene gezüchtet. Auf Bestellung werden sie weltweit versandt, hauptsächlich aber nach Deutschland. Eine der Zuchtstationen der Carnica liegt im Maltatal, wodurch ein Einkreuzen anderer Bienenrassen verhindert wird. Bei der Zucht wird viel Aufmerksamkeit auf die Bekämpfung der gefährlichen Varroamilbe gelegt. Die intensive Imkersaison reicht je nach Witterung von März bis Oktober.

Kajetan widmet sich auch privat der Imkerei. Begonnen hat er mit drei Stöcken, heute besitzt er bereits mehr als 22 Bienenvölker. Seine Bienenweiden liegen in der Umgebung von Eisenkappel/Železna Kapla. Sein Waldhonig wurde im November 2024 bei der österreichweiten Honigprämierung in Wieselburg mit zwei Goldmedaillen ausgezeichnet. Kajetan weiß um die Bedeutung der Bienen und des Honigs für eine gesunde Ernährung und fordert demnach einen gerechten Honigpreis.

»Med redno pošiljam v laboratorij, ker je zame kakovost na prvem mestu.«

»Ich lasse den Honig regelmäßig im Labor prüfen, denn die Qualität ist für mich vorrangig.«



Družina / Familie **Jesenko** p. d. / vlg. Brodnik; Spodnja vesca,
Bilčovo/Niederdorf, Ludmannsdorf

Maj Mai 2025

PONEDELJEK • MONTAG	TOREK • DIENSTAG	SREDA • MITTWOCH	ČETRTEK • DONNERSTAG	PETEK • FREITAG	SOBOTA • SAMSTAG	NEDELJA • SONNTAG
28	29	30	praznik dela 01	Atanazij, Boris 02	Filip, Jakob, Teodozij 03	Cvetko 04
Silván, Juta, Gotard 05	Marija, Dominik 06	Gizela, Domicijan, Flavij 07	Viktor 08	Pahomij 09	Antonin, Job 10	materinski d., Ignacij 11
Pankracij 12	Servacij, Peter 13	Bonifacij, Justina 14	Izidor, Zofija 15	Janez Nepomuk, Andrej 16	Jošt, Paskal, Bruno 17	Janez, Venancij 18
Peter 19	Bernardin 20	Krispin 21	Marjeta, Renata 22	Janez 23	Marija, Suzana 24	Beda, Gregor, Marija 25
Filip 26	Avguštin, Alojzij, Julij 27	German, Bernard 28	vnebohod, Maksim 29	Ivana 30	Petronila, Vital 31	01

kozorog/Steinbock vodnar/Wassermann ribi/Fische oven/Widder bik/Stier dvojčka/Zwillinge rak/Krebs lev/Löwe devica/Jungfrau tehtnica/Waage škorpion/Skorpion strelec/Schütze
sekanje lesa presajevanje rastlin prilivanje rožam gnojiti rez sadnega drevja sajenje drevov in grmov striženje las trebljenje plevla vkuhanje, obiranje, skladiščenje sadja mlaj polna luna
Holzschlagen Umtopfen und Umsetzen Blumengießen Düngen Obstbaumschnitt Bäume und Sträucher pflanzen Haare schneiden Jäten und Unkrautbekämpfung Einkochen, ernten, lagern - Obsttage Neumond Vollmond



Družina / Familie Jesenko

p. d. / vlg. Brodnik; Spodnja vesca, Bilčovs/Niederdörf, Ludmannsdorf

Ob vstopu na posestvo Ruperta Jesenka nas pozdravi velika skulptura brodnika, ki so jo naredili kovači v Svečah. Gospodar pojasni, da skulptura simbolizira ime domačije, hkrati pa je tudi spomenik njegovemu očetu.

Oče Ruperta Jesenka je bil kmet in je s svojo družino živel ob Dravi nekoliko nižje od današnje Brodnikove hiše. Takrat čez Dravo še ni bilo mostu, zato je ljudi in živino z enega brega na drugega prevažal z brodom, njegovo domačijo pa so ljudje imenovali »pri Brodniku«. Ker so v Bilčovsu v šestdesetih letih na Dravi gradili jez za elektrarno, se je družina morala preseliti, saj je kmetijo kmalu zalila voda. Gospodar je v domači občini začel graditi nov dom, vendar se je ponesrečil, za njim pa je ostala mlada žena s tremi majhnimi otroki. Eden od njih je bil Rupert, tedaj star šele leto in pol. Vdova je dokončala gradnjo hiše in gospodarila z majhnim hlevom, zato so se otroci naučili kmečkih opravil, pozneje pa so si poiskali delo v drugih poklicih. Rupert Jesenko je postal ortoped. Kmetijo so sčasoma opustili.

In kako je zdravnik zopet postal kmet? Z ženo Ilko sta v prostem času rada hodila kolesarit v Istro in na nekem kolesarskem izletu sta nenadoma zagledala nenavadno veliko govedo s kroglicami na rogovih. Naredila sta nekaj fotografij in pozneje od prijateljewe žene, ki je živinozdravnica, izvedela, da sta srečala boškarine. Boškarin je avtohtona istrska pasma goveda, ki so jo gojili za delo, mleko in meso, krasijo pa jo veličastni rogovi z razponom do 1,2 metra. Z mehanizacijo istrskih kmetij je to govedo skoraj izumrlo. V začetku sedemdesetih let so našli le še okoli 100 živali, na srečo pa so rejci pasmo ohranili in jo danes cenijo predvsem zaradi kvalitetnega mesa. Ob rojstvu so teleta rjavkasta, potem pa se biki obarvajo črnkasto, krave so svetlo sive, poleti pa skoraj bele. Okoli oči je značilna temnejša pigmentacija, to velja tudi za gobec in nosni hrbet, tako da nastane vtis, kot da bi krave nosile masko.

Rupertu in Ilki Jesenko je bilo kmalu jasno: pri nas bodo živel boškarini. Kupila sta pet krav in enega bika

ter se dolgo borila s predpisi in administracijo, dokler nista januarja 2024 končno dočkala prihoda goveda, ki je njun trud že tri mesece pozneje poplačalo z rojstvom »prve avstrijske boškarinke«. Po prihodu je govedo moralo v karanteno, danes pa uživa na sočnih travnikih in v novem hlevu, kjer je prostora za deset glav in od koder je tudi pozimi prost izhod na zunanje površine. Silaže boškarin ne pozna, zato ga hranijo predvsem s senom.

Boškarin dočaka starost 25 let. Povprečna teža krave je okoli 600 kg, biki dosežejo do 900 kg, voli pa tudi do 1400 kilogramov. Po značaju je istrsko govedo zelo mirno in poslušno. Kmetje na rogove krav pogosto pritradijo medeninaste kroglice, ki so po eni strani okras, po drugi strani pa tudi zaščita. Ilka in Rupert Jesenko sta navdušena: »Govedo boškarin praviloma nosi imena, ki spominjajo na njegovo poreklo, npr. Izola, Istra in Bora. Vsak dan se z govedom ukvarjamo vsaj eno uro, pozimi pa tudi dlje. Lepo je, če te govedo prepozna, ko prideš v hlev, in da se naveže nate. Zanimivo je opazovati socialno hierarhijo v čredi, kako se razvijajo prijateljstva in s kakšno nežnostjo krave negujejo telčke.«

Jesenkovi se veselijo sprememb, ki jih je prineslo leto 2024, saj so s prihodom goveda postali pravi kmetje. Do upokojitve gospodarja Ruperta bo hlev zagotovo že poln.

»To je družinski projekt, brez soglasja žene Ilke in sina Simona ne bi reaktiviral kmetije.«

Eine geschmiedete Fährmannskulptur steht als Symbol des Hofnamens Brodnik (dt. Fährmann) und als Andenken an den verstorbenen Vater am Eingang zur Brodnik-Liegenschaft in Niederdörf bei Ludmannsdorf/Spodnja vesca pri Bilčovsu. Der Vater war vor dem Bau des Stausees Feistritz-Ludmannsdorf/Bistrica-Bilčovs von Beruf Fährmann. Da der ursprüngliche Hof »Pri Brodniku« dem neuen Stausee weichen musste, musste die Familie umziehen. Beim Bau des neuen Heims verunglückte der Vater tödlich, und die junge Mutter musste die Familie allein durchbringen. Trotzdem bekamen alle Kinder eine gediegene Berufsausbildung, Rupert maturierte am BG für Slowenen und wurde Arzt und Orthopäde.

Ein Urlaub in Istrien erweiterte sein Berufsbild, er wurde auch Landwirt. Mit seiner Gattin Ilka traf er in Istrien auf die dortige autochthone Boškarin-Rinderrasse, die von urwüchsiger Gestalt mit riesigen Hörnern ist und geschmackvolles Fleisch liefert. Die Kälber werden hellbraun geboren, später verfärben sich die Stiere schwärzlich und die Kühe grauweiß mit pigmentierter Gesichtsmaske. Die Tiere erreichen ein Alter von bis zu 25 Jahren, die Kühe bringen etwa 600 kg auf die Waage, Stiere zwischen 900 und 1400 kg. Wie viele andere Rinderrassen auch stand das Boškarinrind kurz vor der Ausrottung, da es nicht mehr den Leistungsanforderungen der modernen Landwirtschaft entsprach. Beherzten und unerschütterlichen Züchtern gelang es aber, die letzten 100 Exemplare zu erhalten und wieder zu vermehren.

Ilka und Rupert beschlossen, dem Boškarin in Kärnten ein neues Zuhause zu geben. Sie erwarben fünf Kühe und einen Stier, mussten aber einen langen Kampf mit der Bürokratie und Gesetzeslage ausfechten, bevor sie im Jänner 2024 nach vorgeschriebener Quarantäne endlich ihre Rinder in ihrem neuen Stall in Empfang nehmen konnten. Monate später kam der erste Austro-Boškarin zur Welt. Die Namensgebung für die Tiere richtet sich nach ihrer Abstammungslinie, z. B. Izola, Istra, Bora. Die Tiere werden am neu belebten Brodnik-Bauernhof mit Heu gefüttert und haben jederzeit freien Auslauf. Rupert und Ilka sind von den friedlichen Tieren aus Istrien begeistert.

»Das ist ein Familienprojekt. Ohne Zustimmung meiner Frau Ilka und meines Sohnes Simon hätte ich den Bauernhof nicht reaktiviert.«



Jakob Miki p. d. / vlg. Gams; Ločilo, Podklošter /Hart, Arnoldstein

Junij Juni 2025

PONEDELJEK • MONTAG	TOREK • DIENSTAG	SREDA • MITTWOCH	ČETRTEK • DONNERSTAG	PETEK • FREITAG	SOBOTA • SAMSTAG	NEDELJA • SONNTAG
26	27	28	29	30	31	Justin, Konrad 01 ● ● ●
Marcelin, Peter, Erazem 02 ● ●	Karel, Klotilda 03 ● ● ●	Kvirin, Vincenca 04 ● ● ●	Bonifacij, Igor 05 ●	Norbert, Bertrand 06 ●	Robert, Ana, Vilibald 07 ●	binkošti, Viljem, Severin 08 ● ●
binkoštni ponedeljek 09 ● ●	Bogumil, Henrik 10 ●	Bárnaba, Feliks, Fortunat 11 ●	Janez, Adelhajda 12 ● ● ●	Anton Padovenski 13 ●	Valerij, Rufin 14 ●	Vid, Germana 15 ●
Gvido, Beno 16 ●	Gregor, Adolf, Emilija 17 ●	Marcelijan, Marko 18 ●	rešnje telo, Julijana 19 ●	Mihelina, Florentina 20 ● ●	Alojzij, Evzebij, Alban 21 poletje ● ●	Pavlin, Tomaž, Ahacij 22 ●
Agripina, Zeno 23 ●	Janez Krstnik 24 ●	Vilko, Doroteja 25 ○	Stojan, Pelagij 26 ● ●	Ema, Ciril 27 ● ●	Irenej, Marcela 28 ● ● ●	Peter, Pavel, Marcel 29 ● ● ●
Emilijana, Oton 30 ● ● ●	01	02	03	04	05	06

kozorog/Steinbock vodnar/Wassermann ribi/Fische oven/Widder bik/Stier dvojčka/Zwillinge rak/Krebs lev/Löwe devica/Jungfrau tehtnica/Waage škorpjon/Skorpion strelec/Schütze
sekanje lesa Holzschlagen presajevanje rastlin Umtopfen und Umsetzen prillivanje rožam Blumengießen gnojiti Düngen rez sadnega drevja Obstbaumschnitt sajenje drevov in grmov Bäume und Sträucher pflanzen striženje las Haare schneiden trebljenje plevla Jäten und Unkrautbekämpfung vkuhovanje, obiranje, skladiščenje sadja Einkochen, ernten, lagern - Obsttage mlaj Neumond polna luna Vollmond



Jakob Mikl

p. d. / vlg. Gams; Ločilo, Podklošter /Hart, Arnoldstein

Ko smo se odpravili proti Gamsovi kmetiji na Ločilu pod Korenskimi sedlom, so zrele rumene buče na polju že ležale poravnane v vrste in čakale, da jih bodo nabodala dvignila z zemlje v stroj, ki bo od rastlinskega mesa ločil seme, to pa se bo pod visokim pritiskom precedilo v visokokakovostno olje. V jesenskem soncu nas je na dvorišču domačije, kjer biva že peta generacija rodbine Mikl (ime »Gambs« pa se najde že v dokumentu iz 15. stoletja), pričakal mladi gospodar Jakob Mikl, da bi nam razkazal svoje posestvo.

Pri Gamsu so odrasli štirje otroci, ki so doma večkrat pomagali mami Brigitti in očetu Hanziju, zato jim kmetovanje ni bilo tuje, vseeno pa si je vsak izbral svoj poklic. Dvaindvajsetletni Jakob Mikl je pojasnil: »Po poklicu sem mehatronik, pa sem se vseeno odločil za kmetovanje. Leta 2022 sem kmetijo s 15 hektarji polja od očeta vzel v najem, zdaj pa imam v najemu še nekaj sosednjih površin, tako da obdelujem okrog 30 hektarjev.

Kdor se po glavni cesti pelje mimo kmetije Gams, bo opazil samopostrežno trgovino »Gams 24/7«, ki je odprta ves teden 24 ur na dan. Pred dvema letoma jo je družina Mikl s pomočjo mizarja postavila iz lastnega lesa in jo opremila z moderno elektroniko, tako da stranke lahko nakupujejo brez gotovine. V trgovini ponuja svoje izdelke približno petnajst kmetov, največ povpraševanja pa je za meso, mlečne izdelke in olje. To ne preseneča, saj so Gamsovi edina kmetija v okolici Beljaka, ki se je zapisala pridelovanju olja. Sončnično, bučno, laneno, konopljino in totrovo (ričkovno) olje pridelujejo pri Gamsu že v tretji generaciji. Živnorejo so opustili, nekdanji hlev pa preuredili v oljarno, kjer imajo prostore za praženje in za stiskanje olja, etiketiranje embalaže, pa tudi za pokušine in prodajo olja. Očiščeno in posušeno zrnje s polj za nadaljnjo obdelavo čaka v hladnem prostoru, stiskajo pa ga sproti, zato so stroji v pogonu večkrat na teden. Os-

tanki po stiskanju zrnja niso odpadni material, saj vsebujejo hranilne snovi – predvsem beljakovine – in so primerni za pitanje goveje živine, tako da odpadkov po postopku stiskanja ni.

Gamsova kmetija je znana tudi po odličnih jagodah, ki jih je začel gojiti Hanzi Mikl pred 35 leti. Ko jagode dozori, jih stranke lahko same naberejo na polju, lahko jih kupijo v trgovinah Spar ali pa pri jagodnih avtomatih, ki funkcionirajo podobno kot avtomati za pijačo. V sezoni jagod stoji eden teh avtomatov v beljaškem nakupovalnem centru Atrio. Ti avtomati pa niso edina inovacija, saj se je domiselni mladi polje-delec odločil tudi za nasad jagod na stojalih. Največja prednost takega nasada je streha s folijo, ki jagode ščiti pred močnim dežjem in točo. Seveda pa je prijetno tudi dejstvo, da jagode ne rastejo na tleh, torej jih ni treba podlagati s slamo, nabiranje pa je lažje in hitrejše. Jakob Mikl ima še več načrtov: »V prihodnje bi rad spremenil nasad jagod na polju tako, da bodo rasle na nasipih s folijo in z namakanjem. Potem ne bodo hitro gnile, pa tudi ročnega odstranjevanja plevela bo manj.« Ko se sezona jagod konča, na jagodnih poljih raste ajda, moka iz ajde pa bogati ponudbo samopostrežne trgovine.

Kako pa je z delom na kmetiji in s pomagači? »Večino dela lahko opravi sam ali v dvoje, saj smo strojno kar dobro opremljeni. Največ dela je spomladi z jagodami, takrat seveda potrebujem pomagače. Nekaj jih prihaja iz Slovenije, letos pa tudi iz Romunije. Prodajalke na polju so domačinke. Seveda mi še vedno pomaga vsa družina.«

In kako mladi gospodar vidi svojo prihodnost? »Rad bi živel od kmetije. Seveda me čakajo večji izzivi, npr. sanacija strehe na gospodarskem poslopiju. Vseeno vidim prednosti v kmetovanju, saj lahko uresničujem svoje odločitve in svoje projekte. Moja izobrazba pa mi pomaga pri reševanju tehničnih vprašanj.«

Bereits in fünfter Generation bewirtschaftet in Hart am Fuße des Wurzenpasses in der Gemeinde Arnoldstein die Familie Mikl den Bauernhof Gams, schon im 15. Jhdt. urkundlich als »Gams« erwähnt. Seit dem Jahr 2022 lenkt die Geschicke der Jungbauer und Mechatroniker Jakob Mikl, der den Hof von seinem Vater Hanzi gepachtet hat. Der 22-Jährige hat sich bewusst für den Weg des Landwirts entschieden, kann er doch so seine Ideen und Pläne verwirklichen, außerdem kommt ihm sein berufliches Wissen beim Bewältigen technischer Herausforderungen zugute.

Jakob wuchs mit drei Geschwistern auf, die ihren Eltern Hanzi und Brigitte stets am Hof halfen. Am Betrieb widmet man sich intensiv dem Ölsaatanbau und der Herstellung von hochqualitativen Speiseölen aus Sonnenblumen, Kürbis, Lein, Hanf und Leindotter. Der Bauernhof Gams ist der einzige ölverarbeitende Betrieb im Umkreis von Villach. Der ehemalige Stall wurde in eine hochmoderne Ölmühle mit Pressen, Trocknungsanlage, Röstanlagen, Lagerräumen, Etikettiermaschine sowie einem Verkaufsladen umgewandelt, wo man die Erzeugnisse auch verkosten kann. Die frisch geernteten, gereinigten und getrockneten Früchte werden in einem kühlen Raum gelagert und nach Bedarf der weiteren Verarbeitung zugeführt. Die Pressen werden mehrmals wöchentlich angeworfen, wodurch die Öle immer frisch in den Handel kommen. Die Pressabfälle, genannt Trester, sind ein wertvoller Eiweißlieferant, weshalb sie als Fütterungszusatz zur Viehmast gefragt sind.

Vor etwa 35 Jahren begann Hanzi Mikl erfolgreich mit dem Anbau von Erdbeeren. Man kann sie selbst pflücken oder im Handel kaufen. Jakob bietet sie im Villacher Atrio sogar in einem Automaten an. In Zukunft plant er den Erdbeeranbau auf überdachten Gerüsten mit automatischer Bewässerung, so wird das Pflücken leichter und die Verunkrautung sowie Fäulnis verhindert. Nach der Ernte wird auf den Flächen Buchweizen angebaut und das gewonnene Mehl im hofeigenen Selbstbedienungsladen »Gams 24/7« angeboten, das rund um die Uhr mit Bankomatkarte zugänglich ist.

»Našo samopostrežno trgovino obišče pribl. 30 ljudi na dan. S poštenostjo strank imamo pozitivne izkušnje.«

»Täglich besuchen etwa 30 Personen unseren Selbstbedienungsladen. Unsere Erfahrungen sind durchwegs positiv.«



Hanzi in Annette Jagoutz (ml.)

Kmetija / Bauerhof Jagoutz v Homelišah/Homölich

Julij Juli2025

PONEDELJEK • MONTAG	TOREK • DIENSTAG	SREDA • MITTWOCH	ČETRTEK • DONNERSTAG	PETEK • FREITAG	SOBOTA • SAMSTAG	NEDELJA • SONNTAG
30	Estera, Aron01	Sviton, Živko02	Tomaž, Anatol03	Elizabeta, Urh, Berta04	Ciril in Metod, Anton05	Marija, Bogomila06
Izaija, Vilibald07	Kilijan, Prokop, Evgen08	Veronika09	Amalija10	Benedikt, Olga11	Mohor, Fortunat12	Hinko, Evgen13
Kamil, Bogdan14	Vladimir15	Evstahij, Vitalijan16	Aleš, Marcelina, Vesna17	Friderik, Arnold18	Zlatka, Arsen19	Marjeta, Elija20
Lovrenc, Danijel21	Majda, Teofil22	Brigita23	Krištof, Boris in Gleb24	Jakob, Olimpija25	Joahim, Ana26	Gorazd, Kliment, Naum27
Viktor, Samo, Peregrin28	Marta, Olaf, Urban29	Peter, Angelina30	Ignacij, Fabij31	01	02	03

kozorog/Steinbock

vodnar/Wassermann

ribi/Fische

oven/Widder

bik/Stier

dvojčka/Zwillinge

orak/Krebs

lev/Löwe

devica/Jungfrau

vtehnica/Waage

škorpion/Skorpion

strellec/Schütze

sekanje lesa
Holzschlagen

presajevanje rastlin
Umtopfen und Umsetzen

prilivanje rožam
Blumengießen

gnojiti
Düngen

rez sadnega drevja
Obstbaumschnitt

sajenje drevov in grmov
Bäume und Sträucher pflanzen

striženje las
Haare schneiden

trebljenje plevla
Jäten und Unkrautbekämpfung

vkuhovanje, obiranje, skladiščenje sadja
Einkochen, ernten, lagern - Obsttage

mlaj
Neumond

polna luna
Vollmond





Hanzi in Annette Jagoutz (ml.)

Kmetija / Bauerhof Jagoutz v Homelišah/Homölich

Domačija Jagoutz, ležeča na planoti, do katere vodi le gozdna ceta, je bila v zapisanih virih prvič omenjena pred več kot pol tisočletja, leta 1523. Gospodarji so kmetovali na pobočjih od 800 do 2000 metrov nadmorske višine in se posvečali predvsem poljedelstvu in gozdarstvu. Hanzi Jagoutz ml., ki je na kmetiji odraščal skupaj s sestro in bratom, pravi, da se je položaj za kmete v zadnjih desetletjih močno spremenil. Spominja se dedka, ki je imel na kmetiji dva hlapca in tri dekline, medtem ko danes večino dela opravi sam z ženo Annette. Seveda imajo moderni kmetje več strojev, vendar pri opravilih na strmih pobočjih pod Obirjem veliko dela še vedno opravljajo ročno. Prav zato je Hanzi ženi hvaležen za nesebično pomoč, Annette Jagoutz pa pravi, da se ji ni bilo težko privaditi življenju na samem: »Po naključju sem domačijo Jagoutz spoznala, še preden sem srečala njene prebivalce. Že tedaj me je navdušila pozitivna energija tega kraja.«

Živeti in gospodariti v sozvočju z naravo in ne proti njej je vodilo na kmetiji Hanzija Jagoutza.

Hanzi Jagoutz je v številnih generacijah gospodarjev prvi, ki ni več polnopoklicni kmet. Odločil se je za študij pedagogike in psihologije, sedaj pa v službi dela z mladoletnimi otroki. V prostem času se na kmetiji posveča predvsem gozdarstvu. Pravi, da na kmetovanje vplivajo vse bolj nepredvidljive vremenske razmere. V zadnjih desetih letih je gozd utrpel veliko škode zaradi vetra, snega, žleda in lubadarja. Da bi gozd obdržali, se na kmetiji Jagovc intenzivno posvečajo pogozdovanju, kar jih zaposluje vse od pomladi do pozne jeseni, saj je mlade rastline pogosto treba z mrežo zaščititi pred gozdnimi živalmi, površine med njimi pa v stmini ročno požeti s srpom.

Pa vendar Annette in Hanzi uživata na domačiji, ki je tudi dom Hanzijevih staršev Mire in Hanzija st. Katere misli ju spremljajo pri delu? »Obdržati želimo naravo, ki smo jo prevzeli od prednikov, to pa ne le za nas same, temveč tudi za rodove, ki prihajajo za nami.« 50 hektarjev gozda je naravni rezervat, v katerega ne posegajo, ostale površine pa potrebujejo intenzivno nego.

»Zavedam se medgeneracijske naloge, ki sem jo prevzel pri 27 letih. Ta je po eni strani privilegij, po drugi pa tudi obremenitev ob redni službi,« pravi gospodar Hanzi. »Moja žena je po poklicu izučena fizioterapevtka in zelo rada pomaga ljudem. Paciente obiskuje tudi na domu. Čeprav je njeno delo naporno, mi redno pomaga na kmetiji.« Annette Jagoutz pojasni: »Oba v službi delava z ljudmi, kar naju včasih zelo izčrpa. V naravi najdeva mir in sprostitev. Ker rada delam z lesom, moža z veseljem spremljam v gozd. Zavedava se, da živimo na res čudovitem koščku sveta.«

Na kmetiji poleg psa in kokoši živijo še trije ostareli konji na preužitku ter ovce, ki popasejo precej travnatih površin. Ker se Hanzi in Annette ne preživljata s kmetijo, kmetovanja ne vidita kot nujen vir dohodka. Zanju niso v ospredju kmečki proizvodi, ki bi jih lahko tržila, temveč ohranjanje izročila in ravnovesja v naravi, tako da bo naslednja generacija lahko prevzela in gospodarila z dobro vzdrževano domačijo. »Seveda upamo, da bo kmetijo prevzel eden od otrok, vendar vse brez pritiska ali prisile.«

Zakonca Jagoutz rada prisluhneta ritmu narave: zaporedje letnih časov vpliva na zaporedje in intenzivnost nalog na kmetiji in v gozdu. Kadar zapade sneg, se za naravo in človeka začne faza miru in počitka. Kateri pa so največji izzivi pri gospodarjenju z gozdom? »Iz zive predstavljajo predvsem administrativne naloge ter klimatske spremembe. Tako moramo danes pri rastlinah, ki jih sadimo, razmisliti, ali bodo lahko kljubovale vremenskim nevarnostim naslednjih 50 let. Čas monokulture v gozdu je mimo, treba je skrbeti za raznolikost rastlin. Prej sem v gozdu podiral posamezna drevesa, tako da so na njihovem mestu iz semen zopet zrastle avtohtone sorte, zdaj pa je veter podrl toliko dreves, da gozd potrebuje pomoč pri obnovi. Z veseljem opazujem, kako se nežne sadike razvijajo v drevesa.«

Velike gozdne površine zakonca Jagoutz navdušujejo pri skupnem hobiju: istočasno sta obiskovala tečaj in uspešno opravila lovski izpit, tako da sedaj svoj gozd doživljata iz nove, pozitivne perspektive.

Der Bauernhof Jagoutz in Homölich/Homeliše an der Nordwestflanke des Obirmassivs wurde im Jahre 1523 erstmals urkundlich erwähnt. Seit jeher widmet man sich der Forst- und Landwirtschaft, obwohl sich die wirtschaftlichen und ökologischen Bedingungen im Lauf der Zeit oftmals geändert haben. Der Großvater des heutigen Besitzers Hanzi Jagoutz konnte noch auf die Mithilfe von zwei Knechten und drei Mägden zählen. Heute führen Hanzi und seine Frau Annette den Betrieb im Nebenerwerb, hauptberuflich sind die diplomierte Physiotherapeutin und der ausgebildete Pädagoge und Psychologe in anderen Berufen tätig. Sie sind damit die erste Generation, die den Hof nicht mehr hauptberuflich führt. Obwohl man maschinell gut und zweckmäßig ausgestattet ist, müssen an den steilen Hängen des Obir viele Arbeiten händisch bewerkstelligt werden. Dies reicht von der Mahd bis hin zur Waldarbeit, wo speziell das Setzen und Ausmähen der Jungpflanzen händisch erfolgen. Diese mühsamen und zeitaufwendigen Arbeiten können nur gemeinsam geschafft werden. Der Wald steht immer mehr im Brennpunkt oft unvorhersehbarer Wetterereignisse und Klimakapriolen. Stürme, Schnebruch, Eisregen, Dürren sowie der Borkenkäfer setzen ihm mehr und mehr zu.

Um einen stabilen und nachhaltigen Mischwaldbestand zu sichern, werden beim Jagoutz verschiedene Baumarten aufgeforstet, denn als Folge der verheerenden Windbrüche und wegen des Borkenkäfers sind viele samen tragende Bäume ausgefallen und somit die Selbstausaat bzw. der Selbstanflug verhindert worden. »Wir möchten die Natur so erhalten und unseren Kindern übergeben, wie wir sie von meinen Eltern Mira und Hanzi sen. bekommen haben«, sagt Hanzi. Die Zeit der Monokulturwälder ist vorbei – 50 Hektar Wald sind sogar als Naturschutzgebiet ausgewiesen. Am Hof genießen drei Pferde ihr Ausgedinge, und eine Schafherde hält den Rasen kurz. Hanzi und Annette sind auch begeisterte Jäger.

Hanzi ist auch Obmann der Schutzgemeinschaft der Grundeigentümer in den Karawanken, die zum Ziel hat, die nachhaltige Bewirtschaftung der Wälder in diesem Gebiet sicherzustellen.

»Ich würde die Landwirtschaft nicht aufgeben wollen, aber man muss schon eine gewisse Portion Idealismus mitbringen.«

»Kmetovanja nikakor ne bi hotel opustiti, treba pa je imeti merico idealizma.«



David in Michaela Smrtnik p. d. / vlg. Toplič; Mokrije/Mökriach

August August 2025

PONEDELJEK • MONTAG	TOREK • DIENSTAG	SREDA • MITTWOCH	ČETRTEK • DONNERSTAG	PETEK • FREITAG	SOBOTA • SAMSTAG	NEDELJA • SONNTAG
28	29	30	31	Alfonz 01 ● ● ☾ ☼	Evzebij, Peter Julijan 02 ● ● ☼	Lidija, Avguštin 03 ● ● ☼
Janez, Rajner 04 ● ● ☼	Ožbalt 05 ● ☼	Pastor 06 ● ☼	Sikst, Kajetan 07 ● ☼	Dominik 08 ● ☼	Peter, Roman, Edit 09 ● ☼	Lovrenc, Zvezdana 10 ☼
Klara, Suzana 11 ● ● ☼	Inocenc, Lelija 12 ● ☼	Hipolit 13 ● ● ☼	Maksimilijan, Evzebij 14 ● ● ☼	Marijino vnebovzetje 15 ☼	Rok, Štefan 16 ● ☼	Hijacint, Liberat 17 ☼
Jelka, Alenka, Arnold 18 ☼	Janez, Ludvik 19 ● ☼	Bernard, Samo, Lucij 20 ● ☼	Pij, Zvest, Baldwin 21 ● ☼	Marija, Zmago 22 ● ● ☼	Roza 23 ● ● ● ☼	Jernej, Emilija 24 ● ● ● ☼
Ludvik, Jožef, Patricija 25 ● ● ● ☼	Ivana, Rufin 26 ● ☼	Monika, Amadej 27 ● ☼	Avguštin, Hermes 28 ● ☼	Sabina 29 ● ● ☼	Srečko, Gavidencija 30 ● ● ☼	Rajko, Pavlin 31 ● ● ☼

kozorog/Steinbock vodnar/Wassermann ribi/Fische oven/Widder bik/Stier dvojčka/Zwillinge rak/Krebs lev/Löwe devica/Jungfrau tehtnica/Waage škorpion/Skorpion strelec/Schütze
● sekanje lesa Holzschlagen ● presajevanje rastlin Umtopfen und Umsetzen ● prillivanje rožam Blumengießen ● gnojiti Düngen ● rez sadnega drevja Obstbaumschnitt ● sajenje drevov in grmov Bäume und Sträucher pflanzen ● striženje las Haare schneiden ● trebljenje plevla Jäten und Unkrautbekämpfung ● vkuhanje, obiranje, skladiščenje sadja Einkochen, ernten, lagern - Obsttage ○ mlaj Neumond ● polna luna Vollmond



David in Michaela Smrtnik

p. d. / vlg. Toplič; Mokrije/Mökriach

Oba sva obiskovala kmetijsko strokovno šolo, precej pa sva se naučila tudi od (starih) staršev. Stanovanjska hiša na kmetiji je bila dobro urejena, v hlevu je bilo dovolj prostora, pa tudi precej strojev je že bilo pri hiši – to nama je olajšalo začetek.« pripoveduje Michaela. David pa doda: »Odrasel sem na Obirskem in sem navajen strmine, tukaj pa je vse zelo praktično. Preden sem prišel na to kmetijo, sem dolga leta opazoval dedka, kako dela klobase, vendar sam nisem smel prijeti za nož. Na svoji kmetiji pa odločava sama in se smeva lotiti vsakega dela, kar nama je v veliko veselje.« Mlada kmeta redita prašiče in krave, pripravljata seno za dva jahalna konja, delata pa tudi v gozdu in v sadovnjaku. Kar tam zraste, predelata v sokove ali mošt. Kmetujeta za samooskrbo. David pravi: »Sprva sva mislila, da si ob službi nočeva nakopati preveč dela, potem pa sva za poroko dobila svinjo od kapeških nogometašev. Povabil sem jih na koline in vsakemu podaril klobaso – koline so za kmete vedno hišni praznik, za tiste, ki opravil ob klanju ne poznajo, pa je lahko tudi šok. Za poroko sva dobila še bika, zato smo kmalu imeli tudi svojega prvega telička.«

David je po poklicu mehanik in rad kupuje in vzdržuje kmečke naprave. Želi si, da bi lahko bil polnopravni kmet, kar pa finančno sedaj (še) ni možno. Michaela: »Kmetijo sem prevzela leta 2022. Veliko stvari morava še odkriti in preizkusiti. Zavedava se, da vsega dela ob službi sama ne bi zmogla. Hvaležna sva, da imava še mlade starše in družino, ki nama ob vsaki priložnosti rada pomaga – brez nje kmetije v sedanji obliki ne bi bilo mogoče vzdrževati. Vseeno pa smeva delati napake. Na napakah se največ naučiva.«

In kako si je par razdelil naloge? Michaela je odgovorna za administrativne naloge, zato izpolnjuje obrazce in hodi na urade, David pa se navdušuje za delo

zunaj hiše. Pred nosečnostjo je bilo marsikaj drugače: Michaela je delala kot medicinska sestra. Imela je dolge turnuse, zato pa tudi več prostih dni – takrat je še precej delala na prostem, na vrtu in v hlevu. Sprva je David v Železni Kapli treniral nogomet, kar pa je zaradi kmetije opustil. Bodoči očka se smeji in pravi: »Če želi moški imeti otroke, mora biti doma.«

Mlada kmeta se veselita dobrih sosedskih odnosov. David: »S sosedi imamo tesen stik in si radi pomagamo. Zgodilo se je, da je prišel dež in so vsi sosede prišli voziti naše bale sena. Med pomagači je bil celo nek sosed, ki ga prej še nisem videl. Zgodilo se je tudi, da me je sosed sredi noči obvestil, da so mi pobegnile krave. Sosede tukaj res vedno priskočijo na pomoč.«

Kakšne načrte imata Michaela in David za prihodnost? Rada bi dogradila garažo, še prej pa izolirala hišo in naredila novo fasado. David: »Prvi cilj je bil skupen dom, to sva že dosegla. Glede fasade pa sva se dogovorila, da jo bo izbrala Michaela, ker je ob poroki prevzela moje ime.« Michaela pravi: »Nekoč sem mislila, da bom prevzela kmetijo od starih staršev po mamini strani, zato se je bilo sprva težko navaditi na novo okolje v Mokrijah. Ker je kmetija sredi naselja, sem imela občutek, da sva ves čas pod drobnogledom, zdaj pa se tukaj zelo dobro počutiva. Želiva si, da bi še naprej bila tako zadovoljna in da bi nama tudi v prihodnje ostalo nekaj časa za dopust in občasno zabavo z družino in prijatelji.«

Aus einer Schulbekanntschaft wurde für David und Michaela Smrtnik eine Lebensgemeinschaft. Inzwischen sind die beiden in freudiger Erwartung ihres ersten Kindes und bewirtschaften im Nebenerwerb die Landwirtschaft vulgo Toplič, die Michaela 2022 von ihrem Onkel erbt.

Für den aus Ebriach/Obirsko stammenden David war es schon eine gehörige Umstellung, sich an das flache Jauntal zu gewöhnen, »denn von klein auf war ich an steile Hänge gewohnt« Die günstige Hoflage und die gute maschinelle Ausstattung erleichterten dem jungen Paar allerdings das Weiterführen des gepflegten landwirtschaftlichen Betriebes. Mit großem Elan und viel Verantwortungsgefühl traten sie an die große Aufgabe heran. Ein Stier und ein Schwein, beides Hochzeitsgeschenke, wurden zum Grundstock eines vollen Stalls, in dem heute auch zwei Reitpferde stehen. Die Arbeit am Hof geht nicht aus, auch der Wald will nachhaltig bewirtschaftet werden, und das Obst aus dem großen Obstgarten wird zu köstlichen Säften und Most weiterverarbeitet.

Beide möchten eines Tages Vollerwerbsbauern sein, aber zurzeit ist das noch ein Herzenswunsch. Die Aufgaben am Hof sind gut aufgeteilt. Michaela, von Beruf Krankenschwester, ist für die administrativen Angelegenheiten und den täglichen Ablauf am Hof verantwortlich. David ist von Beruf Mechaniker, und die Arbeit am Hof lastet ihn voll aus. Außerdem spielte er Fußball in Eisenkappel/Železna Kapla. Wegen seiner beruflichen Verpflichtungen und der kommenden Vaterschaft hat er diese Tätigkeit allerdings aufgegeben. Sein großes Hobby sind alte landwirtschaftliche Gerätschaften, die er mit Kenntnis und viel Liebe zum Detail herrichtet.

Begeistert sind beide von der guten Nachbarschaft im Ort, die so weit reicht, dass die Nachbarn bei der Einfuhr des Heus oder beim Einfangen entlaufener Rinder helfen. »So etwas ist heutzutage nicht selbstverständlich«, betonen beide. Im gleichen Atemzug weisen sie dankbar auf die große Unterstützung von Eltern und Bekannten hin, die stets mithelfen, wenn es notwendig ist.

»Oba sva že vedno želela imeti kmetijo. Bila sva zelo mlada, stara komaj 22 oz. 23 let, zato začetek ni bil enostaven, ampak po petih letih že lahko rečeva, da sva tu doma.«

»Wir wollten schon immer einen Bauernhof bewirtschaften. Wir waren sehr jung, weshalb der Anfang nicht leicht war.«



Ivica in Konrad Brunšek Domačija Jelovšek v Andražu nad Polzelo / Bauernhof Jelovšek bei Pozela; (SLO)

September 2025

PONEDELJEK • MONTAG	TOREK • DIENSTAG	SREDA • MITTWOCH	ČETRTEK • DONNERSTAG	PETEK • FREITAG	SOBOTA • SAMSTAG	NEDELJA • SONNTAG
Tilen, Verena, Tamara 01 	Maksima, Antonin 02 	Gregor, Doroteja 03 	Zalka, Ida 04 	Lovrenc, Viktorin 05 	Petronij, Favst, Makarij 06 	Marko, Regina 07
Hadrijan, Natalija 08 	Peter, Dorotej, Gorgonij 09 	Nikolaj, Otokar 10 	Prot in Hijacint, Erna 11 	Gvido, Tacijan 12 	Janez, Mavrilij 13 	Notburga 14
Dolores, Melita 15 	Ljudmila, Edita 16 	Robert, Lambert 17 	Jožef, Irena, Zofija 18 	Januarij 19 	Suzana, Kandida 20 	Matej, Matevž, Jona 21
Mavricij jesen 22 	Domogoj, Lin, Pij 23 	Anton Martin Slomšek 24 	Zlata, Sergij 25 	Kozma in Damijan 26 	Vincencij, Hiltruda 27 	Vaclav, Ljuba 28
Mihael, Gabrijel, Rafael 29 	Hieronim, Zofija, Honorij 30 	01	02	03	04	05

kozorog/Steinbock vodnar/Wassermann ribi/Fische oven/Widder bik/Stier dvojčka/Zwillinge rak/Krebs lev/Löwe devica/Jungfrau tehtnica/Waage škorpion/Skorpion strelec/Schütze

sekanje lesa Holzschlagen presajevanje rastlin Umtopfen und Umsetzen prillivanje rožam Blumengießen gnojiti Düngen rez sadnega drevja Obstbaumschnitt sajenje drevov in grmov Bäume und Sträucher pflanzen striženje las Haare schneiden trebljenje plevla Jäten und Unkrautbekämpfung vkuhovanje, obiranje, skladiščenje sadja Einkochen, ernten, lagern - Obsttage mlaj Neumond polna luna Vollmond





Ivica in Konrad Brunšek

Domačija Jelovšek v Andražu nad Polzelo / Bauernhof Jelovšek bei Pozela; (SLO)

»Sadjem živim od rojstva in že kot otrok sem se odločil za sadjarstvo,« je v pogovoru v poznojesenskem sadovnjaku dejal upokojeni uslužbenec in polkmet Konrad Brunšek v Andražu nad Polzelo.

Ljubezen do sadjarstva mu je bila položena v zibel, saj je že stari oče bil znan in priznan sadjar. Spominja se, da so na domačiji Jelovšek svoje dni pridelali do 30 ton sadja in ga tudi prodali. Osnovno sadjarsko znanje je Konrad Brunšek dobil doma: »Od starega očeta sem odnesel neverjetno veliko znanja,« a želja po nadaljnji izobrazbi ga je gnala po svetu, med drugim na Južno Tirolsko, kjer imajo velike sadne nasade. Prav vesel in ponosen je, da je tesno sodeloval z uglednim in mednarodno priznanim sadjarjem Francem Lombergarjem iz Maribora. Ker noče, da bi bogato sadjarsko znanje od cepljenja do obrezovanja šlo z njim v grob, ga drugim že leta radevolje razdaja na raznih srečanjih in posvetovanjih. Tudi na Koroškem, ki mu je zelo blizu, je več let obrezoval in cepil prijateljem in znancem. Ob tem pa so se spletla številna osebna prijateljstva in strokovna poznanstva. Pravi, da zanimanje za doma pridelano in zdravo sadje iz leta v leto narašča.

Prav posebej so Konradu Brunšku pri srcu stare sadne sorte, ki niso le odpornejše proti posledicam vremenskih sprememb in proti škodljivcem, temveč imajo nešteto okusov in so dragocen genski zaklad ter okras okolja, ki ga je treba obvezno in nujno očuvati ter razmnoževati, najsi so to visoko- ali srednjedebelne vrste. Ljubiteljsko se je lotil cepljenja sadja in zbiranja ter ohranjanja starih vrst. »Vsako drevo sem zmeraj obravnaval kot živo bitje,« pravi in skozi leta je zbral in ohranil nad 140 starih sadnih vrst, ki jih je seveda pridno razmnoževal. Večino pozna po imenu, okoli 30 jih razpozna tudi po videzu in okusu.

Konrad cepi, na Koroškem temu pravimo pevca, na srednjo podlago, ker prej zarodijo kot na sejancu. Vse te vrste so na svojem drevesu, ima pa nekaj dreves, na katerih rastejo in zorijo različne vrste. Konrad obvlada

različne načine cepljenja, na primer jezičkanje ali angleško kopulacijo. Te se tudi najbolj poslužuje. Potem še cepljenje za lub, cepljenje na razkol in žlebičkanje, znano tudi kot pleščičasta okulacija. Pri obrezovanju se drži pravila: »Dežna kapljica z veje na vejo ne sme pasti«. Pri hiši pa raste tudi vinska trta za dobro domačo kapljico.

Domačija Jelovšek, ki sta jo Ivica in Konrad Brunšek docela obnovila, je samooskrbna. Posvečajo se pitanjem telet, ki jih dokupijo pri teži do 150 kg in jih odprodajo pri živi teži do 650 kg. Za gnojenje koristijo samo preperel hlevski gnoj. Poleg travniških površin, ki jih občasno ogrožajo zemeljski plazovi, imajo tudi nekaj gozda, ki se samoplodno obnavlja in kjer vse pogostejši viharji povzročajo vetrolom, lubadarja pa imajo pod nadzorom. Proti škodljivcem na sadju in v vinogradu se zanašajo na naravne pomagače, na primer na pikapolonice in štrigalice. Pri opráševanju pa so zelo dragocene solitarne, divje čebele, ker letajo pri nižjih temperaturah kot domače.

Trije rodovi živijo na slikoviti domačiji Jelovšek: Konrad z ženo Ivico, ki mu je vedno bila v oporo in pomoč, ter hči Božena, diplomirana inženirka zoo tehnike. Božina in mož Sergeje, že v veliki meri prevzemata očetovo in mamino delo. Vnukinjo Marušo, ki študira delovno terapijo, pa prav tako veseli življenje na kmetiji, predvsem delo z živalmi.

Der Landwirt und pensionierte Angestellte Konrad Brunšek aus Andraž nad Polzelo ist ein ausgewiesener und in Slowenien sehr bekannter Obstbaufachmann. Mit seiner Frau Ivica bewirtschaftet er den Hof Domačija Jelovšek. Die Liebe zum Obstbau wurde ihm in die Wiege gelegt, der Großvater war sein großer Förderer und Vorbild. Von ihm erwarb und erlernte Konrad die Grundlagen seines umfangreichen Wissens und Könnens, das er auf Studienreisen, etwa nach Südtirol, vertiefte und durch seine Bekanntschaft mit dem international anerkannten Obstbauexperten Franc Lombar aus Maribor festigte. Dieses Wissen hat er mehrmals auch an Kärntner Obstbauern weitergegeben.

Seine große Liebe gilt dem Erhalt alter Obstsorten bzw. alter Obstbäume. Sie sind nicht nur ein wertvoller Gen-Schatz, sondern auch ein wunderbarer Anblick in der Natur. »Ich betrachte jeden Baum als Lebewesen«, erklärt Konrad bestimmt. Im Laufe der Jahre hat er ca. 140 alte Obstsorten vor dem Verschwinden gerettet. Er kennt nicht nur ihre Namen, sondern kann viele nach Geschmack, Form und Farbe zuordnen. Konrad Brunšek veredelt auch Weinreben.

Der Hof Domačija Jelovšek ist ein typischer Selbstversorgerhof. Neben dem Obstbau widmet man sich der Aufzucht von Mastkälbern, die mit etwa 650 kg Lebendgewicht verkauft werden. Die landwirtschaftlichen Flächen, insbesondere aber die Obstkulturen, werden nur mit hofeigenem Stallmist gedüngt. Generell setzt man bei der Vermeidung von Schäden an den Früchten auf die Hilfe von Nützlingen wie Marienkäfern oder Vögeln, bei der Bestäubung vertraut Konrad auch auf Wildbienen, deren Vorkommen er nach Kräften fördert. Sorgen bereitet ihm die Klimaveränderung, deren Folgen Hangrutschungen und Windbrüche sind. Mit dem Borkenkäfer hat er umzugehen gelernt.

Seine größte Freude aber ist die Tatsache, dass auf dem Hof drei Generationen in Eintracht zusammenleben: er und seine Frau Ivica, Tochter Božena und ihr Mann Sergej sowie die Enkelin Maruša.

»Po obrezovanju deževna kapljica z veje na vejo ne sme pasti.«

»Nach dem Rückschnitt der Obstbäume darf kein Regentropfen von einem Ast auf den anderen Ast fallen..«



Hilda (Hildegardis) Aichholzer p.d / vgl. Kmetija pri Falačniku;
Šmiklavž pri Hodišah/St. Nikolai bei Keutschach

Oktober 2025

PONEDELJEK • MONTAG	TOREK • DIENSTAG	SREDA • MITTWOCH	ČETRTEK • DONNERSTAG	PETEK • FREITAG	SOBOTA • SAMSTAG	NEDELJA • SONNTAG
29	30	Terezija, Remigij 01 ● 🐰	Bogoljub, Bogomil 02 🐰	Evald, Gerard, Žarko 03 🐰	Frančišek, Petronij 04 ☾	Marcelin, Flavija 05 ● ☾
Bruno, Renato 06 ● 🐰	Marko, Sergij 07 ● 🐰	Demetrij, Marcel 08 ● ● ● 🐰	Dioniz 09 🐰	Florencij, Danijel 10 ☼	Emilijan 11 ☼	Maksimilijan, Serafin 12 ☼
Edvard, Koloman 13 ● ☾	Kalist, Gaudencij 14 ● 🐰	Terezija, Zinka 15 ● ● ● 🐰	Hedvika, Marjeta 16 ● ● ● 🐰	Ignacij, Viktor 17 ● ● ● 🐰	Luka, Peter 18 ● ● ● 🐰	Izak, Pavel 19 ● ● ● ☾
Irena, Vendelin, Artemij 20 ☾	Uršula, Hilarion 21 ○ 🐰	Marija, Bertila, Marko 22 ● ● 🐰	Janez, Severin 23 ● ● 🐰	Anton, Martin 24 ● ● 🐰	Krišpin in Krispinijan 25 ● ● 🐰	državni praznik zimski čas ☺ 26 ● ● 🐰
Sabina, Vincenc 27 ● 🐰	Simon, Tadej, Cirila 28 ● 🐰	Narcis, Ermelinda 29 ● ● ☾	Marcel, Alfonz, Linda 30 🐰	Bolfenk, Kvintin 31 ☾	01	02

kozorog/Steinbock vodnar/Wassermann ribi/Fische oven/Widder bik/Stier dvojčka/Zwillinge rak/Krebs lev/Löwe devica/Jungfrau tehtnica/Waage škorpion/Skorpion strelec/Schütze
● sekanje lesa Holzschlagen ● presajevanje rastlin Umtopfen und Umsetzen ● prilivanje rožam Blumengießen ● gnojiti Düngen ● rez sadnega drevja Obstbaumschnitt ● sajenje drevov in grmov Bäume und Sträucher pflanzen ● striženje las Haare schneiden ● trebljenje plevla Jäten und Unkrautbekämpfung ● vkuhovanje, obiranje, skladiščenje sadja Einkochen, ernten, lagern - Obsttage ○ mlaj Neumond ● polna luna Vollmond



Hilda (Hildegardis) Aichholzer

p.d / vlg. kmetija pri Falačniku; Šmiklavž pri Hodišah/St. Nikolai bei Keutschach

Majhna cerkvica ob Falačnikovi domačiji se je kopala v zahajajočem soncu, race in mačka so se sprehajale po vrtu, v kuhinji pa je prijetno dišalo po sveži kavi, ko je nasmejana 90-letna Hilda pripovedovala o svojem življenju.

Rodila se je leta 1934 na Žihpoljah, odrasla pa v Kotmari vasi in kot otrok doživela vojne čase, na katere so spomini še živi, tako da jo včasih še vedno obide strah. Vseeno je postala vesela mlada ženska in na plesu spoznala svojega bodočega moža Antona, ki je prepeval v Kernjakovi pevski skupini. Z 28 leti se je poročila in se priselila na Falačnikovo domačijo v občini Hodiše. Že kmalu po poroki je začela pomagati pri opraviilih v šmiklavški cerkvi in sčasoma prevzela naloge mežnarice, ki jih opravlja že 60 let, v zadnjih letih skupaj s snaho Angeliko. Ponosno pokaže elektronsko napravo, ki jo ima skrbno spravljeno v kuhinjski omarici in pove: »Zdaj mi v cerkvi ni več treba plezati po strmih stopnicah do zvona, zdaj lahko z daljinsko napravo kar iz kuhinje vključim zvonjenje.«

Hilde Aichholzer je na Falačnikovo domačijo prinesla več novosti, npr. traktor, ki ji ga je podaril oče, ali pa nov recept za klobase. »Falačnikove klobase so imele okus po česnu, kar mi sploh ni ugajalo, zato sem hotela spremeniti recept. Mož je sprva rekel, da tega noče, ko pa je pokusil moje klobase, se je strinjal z mano.«

Pri Falačniku so pridelovali predvsem zelenjavo, npr. stročji fižol, krompir in repo. Vse to so prodajali na tržnici v Celovcu, poleti pa tudi na kampu Reichman ob Rjavškem jezeru in na kampu Sabotnik ob Hodiškem jezeru. Falačnik se je zelo trudil, da je zelenjavo že zgodaj pridelal, saj so prvi krompir ali stročji fižol na tržnici lahko prodajali po višji ceni. Na neki kmetiji je videl, da krompirjeve grede pokrivajo s folijo, kar je preizkusil tudi doma in bil pri pridelavi še uspešnejši. Zasluzek so Falačnikovi investirali v nov hlev, stanovanjsko hišo in garažo.

Že v mladosti je Hilda rada vozila avto. Nekoč je zmagala na rally vožnji, pa ji oče ni dovolil iti na svečano

podelitev prvega mesta, ker se je sramoval, da njegovo dekle dirka z avtomobilom. V Kotmari vasi je Hilda bila prva ženska z avtomobilom in z vozniskim izpitom. Ni čudno, da je po poroki na Falačnikovi kmetiji bila zadolžena za transport zelenjave na tržnico. Zjutraj je moža in pridelke odpeljala v mesto, se vrnila domov, delala na kmetiji in skrbela za otroke, potem pa se spet odpeljala v mesto po moža. Ta ritem in številne naloge so jo pogosto zelo utrudili, po drugi strani pa so ji vožnje omogočale stik z ljudmi in ostala je nekako neodvisna. Večje otroke je jemala s seboj na vožnje, na malčke pa je doma pazila tašča. V tistih časih so na kmetijah večino dela opravljali ročno. Ker je pridelek zagotavljal preživetje družine, so ženske – tako tudi Hilda – morale tudi v visoki nosečnosti težko delati. Hilda Aichholzer je rodila pet deklet, potem pa še dečka, katerega se je njen mož neizmerno razveselil, saj si je že dolgo želel imeti sina, ki bo nekoč prevzel kmetijo. Hilda se smeji, ko se spomni rojstva sina. »Ko se nama je rodil fant, sem rekla: Zdaj je pa dosti otrok, konec!« Hčerka Andrea Karničar z občudovanjem pove: »Mama je bila močna ženska. Naučila nas je, da je treba delati, pa tudi pomagati drugim ljudem.« Ta medsebojna pomoč, spoštovanje in gostoljubje povezujejo Falačnikove, ki vedno znova radi posedijo in pokramljajo v mamini kuhinji.

Hilda je vdova že 25 let. Tudi danes, pri devetdesetih letih, ne more brez dela. Ima svoj vrt, ki ga obiskovalcem z veseljem pokaže. Rada tudi kuha in še vedno varuje nekaj kuharskih skrivnosti. Ohranila je svoj humor in če jo vprašamo, kako je dobila ime Hildegardis, se smeji in reče: »Tako je zapisal župnik, potem pa trdil, da to ime zares obstaja.«

Neben der Filialkirche St. Nikolai bei Keutschach/Šmiklavž pri Hodišah liegt der Bauernhof Falačnik. Hier lebt die selbstbewusste, agile und rüstige 90-jährige Hilda (Hildegardis) Aichholzer. Geboren 1934 in Maria Rain/Žihpolje und aufgewachsen in Kotmara vas/Köttmannsdorf, ehelichte sie 1964 Anton Aichholzer, der ein begeisterter Sänger im Chor des legendären kärntner-slowenischen Komponisten Pavle Kernjak war. Mit der Heirat änderte sich beim Falačnik einiges. Die sichtbarste Neuerung war ein Traktor, das Hochzeitsgeschenk ihres Vaters. Weiters wurde ein neues Wurstrezept mit weniger Knoblauch eingeführt, das dem Ehegatten Anton sehr mundete. Auf den gepflegten Feldern wurde vor allem Gemüse wie Fisolen, Erdäpfel, Kohl und Rüben angebaut und am Benediktinermarkt in Klagenfurt/Celovec oder an den Campingplätzen Reichmann am Rauschelesee/Rjavško jezero und Sabotnik am Keutschacher See/Hodiško jezero verkauft. Da das Ehepaar sehr innovativ war, konnte man die Feldfrüchte früher als andere anbieten und zu einem höheren Preis verkaufen. Der Erlös wurde in Haus und Hof investiert.

Das Gemüse brachte Hilda mit dem eigenen Auto zum Markt, damals eine Besonderheit. Für sie aber war das nichts Ungewöhnliches, da sie schon in der Jugend ein Wirbelwind war. Sie war die erste Frau in Köttmannsdorf/Kotmara vas mit einem Führerschein, und zum Leidwesen ihres Vaters gewann sie sogar ein Rallyerennen. Das Auto war für sie auch ein Symbol für Mobilität und Unabhängigkeit. In der Ehe wurden sechs Kinder geboren, als Letzter erblickte nach fünf Töchtern der ersehnte Hoferbe das Licht der Welt. Trotz der großen Familie und der Arbeit am Bauernhof fand Hilda Zeit für weitere Aufgaben. Seit sechzig Jahren sorgt sie als Mesnerin für die Kirche St. Nikola/Šmiklavž. Früher musste sie zum Läuten einige Hürden meistern, heute genügt ein Druck auf die Fernbedienung, um das Glockengeläut erklingen zu lassen. Hilda ist bekannt für ihre Gastfreundschaft und stolz auf ihren gepflegten Garten. Ihre Enkelkinder aber sind stolz auf sie, denn »unsere Großmutter war und ist eine starke Frau«.

»Eine neues Wurstrezept mit weniger Knoblauch wurde von Hilde eingeführt, das dem Ehegatten Anton sehr mundete.«

»Falačnikove klobase so imele okus po česnu, kar mi sploh ni ugajalo, zato sem hotela spremeniti recept.«



Tamás Kovács, Slovenska vzorčna kmetija Gornji Senik v Porabju (H)
Slowenischer Leitbetrieb im ungarischen Raabtal

November 2025

PONEDELJEK • MONTAG	TOREK • DIENSTAG	SREDA • MITTWOCH	ČETRTEK • DONNERSTAG	PETEK • FREITAG	SOBOTA • SAMSTAG	NEDELJA • SONNTAG
27	28	29	30	31	vsi sveti , Cezarij 01	verne duše, Marcijan 02
Viktorin, Just, Martin 03	Karel 04	Zaharija, Elizabeta 05	Lenart, Modesta 06	Engelbert, Ernest 07	Mirko, Bogdan, Janez 08	Božidar 09
Leon, Andrej 10	Martin, Menas 11	Jozafat, Kunibert 12	Stanislav 13	Nikolaj, Lovrenc 14	Albert, Leopold 15	Marjeta, Jedrt, Otmar 16
Elizabeta, Hugo 17	Roman 18	Neža 19	Edmund, Feliks 20	Albert, Gelazij 21	Cilka, Maver 22	Klemen 23
Cvetka, Krizogon 24	Katarina, Erazem 25	Leonard, Valerijan 26	Virgil, Modest 27	Jakob, Eberhard 28	Saturnin, Blaž, Demetrij 29	1. advent, Andrej, Tadej 30

kozorog/Steinbock vodnar/Wassermann ribi/Fische oven/Widder bik/Stier dvojčka/Zwillinge rak/Krebs lev/Löwe devica/Jungfrau tehtnica/Waage škorpion/Skorpion strelec/Schütze
sekanje lesa presajevanje rastlin prilivanje rožam gnojiti rez sadnega drevja sajenje drevov in grmov striženje las trebljenje plevla vkuhovanje, obiranje, skladiščenje sadja mlaj polna luna
Holzschlagen Umtopfen und Umsetzen Blumengießen Düngen Obstbaumschnitt Bäume und Sträucher pflanzen Haare schneiden Jäten und Unkrautbekämpfung Einkochen, ernten, lagern - Obsttage Neumond Vollmond





Tamás Kovács, Slovenska vzorčna kmetija Gornji Senik v Porabju (H) Slowenischer Leitbetrieb im ungarischen Raabtal

Na mizi leži reklamno gradivo v treh jezikih: slovenščini, nemščini in madžarščini. Nič nenavadnega, saj smo v Porabju ali Slovenski krajini, točneje v Gornjem Seniku, kjer na območju stičišča treh narodov, jezikov in kultur stoji Slovenska vzorčna kmetija.

Nositelj kmetije je Razvojna agencija Slovenska krajina, vodi pa jo direktor in diplomirani ekonom Tamas Kovač. Vidni simbol agencije in udejanjene podpore matične Slovenije rojakom v Porabju je Slovenska vzorčna kmetija. Pobudnik kmetije je bil minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Dejan Židan. Leta 2015 je bila kmetija predana v roke porabskih Slovencev, ki jo kot dobri gospodarji odslej vodijo in upravljajo.

Tamas Kovač pravi, da so v devetih letih obstoja izvedli vrsto evropskih in siceršnjih projektov, namenjenih razvoju kmetijstva in podpori porabskega prebivalstva.

Kmetija z dobrimi dvajsetimi hektarji obdelovalne površine se ukvarja z živinorejo, sadjarstvom, gastronomijo ter stacionarnim in izletniškim turizmom. Zaposluje šest oseb, štiri v turizmu, dve v kmetijstvu.

V hlevu stoji 25 glav živine. Letno jih deset namenijo za zakol. Klavnica, oddaljena 80 kilometrov, meso pripravi za sprotno predelovanje v restavraciji Vzorčne kmetije ali pa za prodajo. Večina površine so travniki, ostalo pa njive, na katerih pridelujejo pšenico in koruzo za lastno porabo. Krompirja zaradi vremenskih nepriključnosti in neugodnih tal ne pridelujejo, ga pa dokupujejo. Imajo pa lasten rastlinjak, kjer za sprotno rabo gojijo zelenjavo.

Učinki Razvojne agencije in Vzorčne kmetije za kmetijski in siceršnji razvoj Porabja so že zaznavni. Polagoma narašča število kmetov, ki se posvečajo živinoreji. Uspelo je pridobiti partnerje v sadjarstvu, poživili so čebelarstvo, za kar je bil pomemben čebelnjak z desetimi panji, darilo Čebelarske zveze Slovenije, važni pa

so tudi impulzi v turizmu. V sklopu izobraževalne ponudbe so priredili in še načrtujejo tečaje, strokovne ekskurzije in delavnice predvsem za kmete. Povprečna velikost kmetij v Porabju je šest ha. Dobro je sodelovanje s šolami in vključevanje mladine. Predavatelji prihajajo ali iz Maribora, kar krepi slovensko jezikovno znanje prebivalstva, pa tudi madžarski strokovnjaki sodelujejo, predvsem ko gre za evropske projekte.

Na Vzorčni kmetiji gostom nudijo dva apartmaja in eno dvoposteljno sobo, restavracija kmetije pa svoje gostilniške usluge nudi ob koncih tednov, po dogovoru tudi med tednom. Gostje, v glavnem pohodniki in kolesarji, prihajajo iz Slovenije, Avstrije in vse več je tudi Madžarov. Poleti »smo polni, jeseni in pozimi, ki sta dolgo veljali za mrtvo sezono, pa naša restavracija privablja vedno več gostov, tako da smo z zasedenostjo zadovoljni,« pravi Tamas. V restavraciji ponujajo domače specialitete. Kar ne pridelajo sami, dokupujejo od okolišnjih kmetov, to pa spet pospešuje gospodarsko rast. Kmetija se z vsemi ponudbami sama vzdržuje in je rentabilna.

Im Jahr 2015 wurde der slowenische Leitbetrieb in Gornji Senik/Felsőszölnök/Oberzemming im Gebiet Porabje, dem ungarischen Raabtal, eröffnet. Der Bau erfolgte auf Anregung des damaligen slowenischen Landwirtschaftsministers Dejan Židan zur Förderung der slowenischen Volksgruppe im Dreiländereck Österreich-Slowenien-Ungarn. Träger ist die Entwicklungsagentur Slovenska krajina, geleitet vom Ökonomen Tamás Kovács.

Der Leitbetrieb in Gornji Senik umfasst etwa 20 Hektar landwirtschaftlicher Nutzfläche, landwirtschaftliche Gebäude, ein Restaurant, zwei Ferienapartments, ein Gästezimmer, einen Kinderspielfeld und einen Fitnessparcours. Gut angenommen wird das Angebot des hofeigenen Ladens, in dem Landwirte aus der Region ihre Produkte anbieten. Weitere Angebote sind angedacht.

Seit seiner Eröffnung hat dieses Projekt wichtige Impulse für die regionale Entwicklung im Raabtal beigesteuert. Wesentliche Tätigkeitsbereiche sind grenzübergreifende EU-Projekte zur Förderung von Landwirtschaft und Tourismus sowie Fortbildungsangebote, Workshops, Sprachkurse, Fachexkursionen und die Jugendarbeit. Dazu wird mit Fachleuten der Universität Maribor und Experten aus Ungarn zusammengearbeitet. Die Angebote werden von der Bevölkerung gut angenommen, und die Zusammenarbeit mit den Schulen wird ständig ausgeweitet. Weiters ist es gelungen, im Bereich der Landwirtschaft regionale Partner aus der Viehzucht, dem Obstbau, der Bienenzucht und dem Gemüseanbau einzubinden und somit das regionale Gastronomieangebot auszuweiten und sechs Arbeitsplätze zu sichern. Das Restaurant ist an Wochenenden und nach Absprache auch unter der Woche ein beliebtes Ausflugsziel für Gäste aus Österreich, Slowenien und Ungarn.

Im hofeigenen Stall werden ca. 25 Rinder gehalten, deren Fleisch hauptsächlich im Restaurant verwertet wird. Angebaut werden vorwiegend Mais und Weizen. Der Leitbetrieb wird vorbildlich geführt und ist wirtschaftlich rentabel. Der Gewinn wird reinvestiert.

»Načrtov za prihodnost je kar nekaj. Z evropskimi sredstvi so na Vzorčni kmetiji odprli trgovino s kmečkimi pridelki in produkti, uredili so zeleni park, otroško igrišče in fitnes-park.«

»Dieses Projekt hat wichtige Impulse für die regionale Entwicklung im ungarischen Raabtal beigesteuert.«



Hiša kulture in ročnega dela / Kultur und Handwerkshaus Borovlje/Ferlach

December Dezember 2025

PONEDELJEK • MONTAG	TOREK • DIENSTAG	SREDA • MITTWOCH	ČETRTEK • DONNERSTAG	PETEK • FREITAG	SOBOTA • SAMSTAG	NEDELJA • SONNTAG
Natalija 01  	Živka, Blanka, Herta 02  	Francišek, Kasijan 03  	Janez, Barbara 04  	Sava, Gerald, Krispina 05  	Nikolaj, Apolinarij 06 	2. advent, Jožefa 07  
M. Brezmadežna 08  	Peter, Valerija, Abel 09  	Melkijad, Judita 10  	Danijel 11  	Ivana 12  	Lucija, Otilija, Suzana 13 	3. advent, Janez, Dušan 14 
Kristina 15 	Albina, Adelhajda 16  	Lazar, Olimpija, Vivina 17  	Teotim, Gracijan 18  	Urban, Favsta, Tea 19  	Evgenij, Dominik 20   	4. advent, Peter zima 21  
Franciška 22  	Janez, Viktorija 23  	sveti večer, Adam, Eva 24  	božič, Anastazija 25  	Štefan 26  	Janez, Fabiola 27  	nedolžni otroci, Kastor 28  
Tomaž, David 29  	Rajner, Evgen 30  	Silvester, Melanija 31  	01	02	03	04

 kozorog/Steinbock  vodnar/Wassermann  ribi/Fische  oven/Widder  bik/Stier  dvojčka/Zwillinge  rak/Krebs  lev/Löwe  devica/Jungfrau  tehtnica/Waage  škorpion/Skorpion  strelec/Schütze

 sekanje lesa Holzschlagen  presajevanje rastlin Umtopfen und Umsetzen  prilivanje rožam Blumengießen  gnojiti Düngen  rez sadnega drevja Obstbaumschnitt  sajenje drevov in grmov Bäume und Sträucher pflanzen  striženje las Haare schneiden  trebljenje plevla Jäten und Unkrautbekämpfung  vkuhovanje, obiranje, skladiščenje sadja Einkochen, ernten, lagern - Obsttage  mlaj Neumond  polna luna Vollmond





Hiša kulture in ročnega dela / Kultur und Handwerkshaus

Borovlje/Ferlach

V Borovljah nas je na pragu stare mestne hiše, ki je namenjena vsem ljudem z ljubeznijo do rokodelskega in kulturnega izročila naših prednikov, sprejela upokojena učiteljica Monika Pegam. Mrak je skozi okna silil v prostore s statvami, na policah so stale posodice z barvnimi pigmenti, našo pozornost pa so pritegnili ročno tkani prtički in z nežnimi potezami ilustrirane voščilnice. Takoj je bilo jasno, da se v teh prostorih srečujejo ustvarjalni ljudje, nasmejana gostiteljica pa nam je pojasnila idejne začetke hiše odprtih vrat.

»Hišo v središču Borovelj nam je dal na razpolago odvetnik dr. Farhad Paya, ki je že pred leti tukaj želel zasnovati socialno-kulturni projekt. Ko je pred približno štirimi leti iz Švice na Koroško prišla umetnica, ki je želela ustvarjati z ovčjo volno in se je za nekaj časa ustalila v Borovljah, so začeli nastajati bolj konkretni načrti.« Monika Pegam, Britt Egger in Susanne Aigner, tri ženske s podobnimi vizijami, so s pomočjo beguncev uredile prostore v »Hiši kulture in ročnega dela« ter jih odprle za vse tiste, ki jih zanima ustvarjalno izročilo. Delajo prostovoljno in so gostiteljice rednih petkovih srečanj, ko se v hiši med tretjo in šesto uro sestanejo ženske in moški, da bi izmenjevali kreativne izkušnje.

»Včasih se čudimo, kam je že segel glas o naši hiši,« pravi Monika. Društvo organizira tudi intenzivne rokodelske tečaje. Na te tečaje vabijo ljudi, ki tradicionalno obrt negujejo in posredujejo drugim, da bi se skupaj učili in da rokodelsko izročilo ne bi potonilo v pozabo. Do sedaj so oblikovali pester program: od bar-

vanja volne z naravnimi pigmenti, predenja na kolo-vratu, tkanja na statvah, šivanja, lončarjenja in obdelovanja lanenih vlaken do tiska in grafike. Organizirali so tudi predavanja o zeliščih in celo jezikovne tečaje. Izdelovali so polstene copate, pripravljali razstave, predvsem pa se tudi veliko pogovarjali. Kar gostiteljice prav posebej veseli, je pripravljenost ljudi, da bi delili svoje znanje o starem rokodelstvu. »V naši hiši ni hierarhije, vsi delamo skupaj in če kdo obvlada kakšno tehniko, to znanje deli z drugimi. Nekateri udeleženci so v naši hiši spoznali nove tehnike in jih izbrusili, da svoje znanje že posredujejo drugim.«

Čeprav hiša že dlje časa odpira svoja vrata, je bilo društvo »Kultur und Handwerkshaus – Hiša kulture in ročnega dela« ustanovljeno šele pred letom in pol. Ima okoli 60 podpornic in podpornikov, ki redno prejemajo obvestila o delovanju oz. o programu društva. »Na jesenskem občnem zboru društvenice in društveniki povemo svoje ideje in želje, nato pa skupaj razmislimo, kako bomo te ideje uresničili.« V Hiši kulture in ročnega dela so dobrodošli vsi, posebej pomembna pa je ideja integracije. V preteklosti so delali s skupino begunskih družin, zdaj pa hišo obiskujejo vzgojitelji s skupino mladoletnih begunskih otrok, ki so nastanjeni v lokalnih izobraževalnih ustanovah. Ob skupnem delu se razvijejo globlje vezi in zavlada posebno vzdušje. Nič ne poteka pod prisilo, najlepše plačilo za društvo je zadovoljstvo in navdušenje obiskovalk in obiskovalcev.«

»Naša Hiša kulture in ročnega dela naj tudi v prihodnje privablja različne ljudi in jih navdušuje za skupno ustvarjanje.«

»Unser Haus soll auch künftig vielfältige Menschen anziehen und sie zum gemeinsamen Tun inspirieren.«

In Ferlach werden wir an der Schwelle eines alten Hauses, das für alle Menschen gedacht ist, denen Handwerk und Kulturtradition unserer Vorfahren wichtig sind, von der pensionierten Lehrerin Monika Pegam empfangen. Es dämmt bereits, auf den Regalen stehen Behälter mit Farbpigmenten, und unsere Aufmerksamkeit wird auf handgewebte Stoffe und illustrierte Grußkarten gelenkt. Sofort ist klar, dass in diesen Räumen kreative Menschen zusammenkommen und arbeiten.

Die Gastgeberin erzählt uns von den ideellen Anfängen des Kultur- und Handwerkshauses: »Dieses Haus im Zentrum von Ferlach hat uns der Rechtsanwalt Dr. Farhad Paya zur Verfügung gestellt. Als vor etwa vier Jahren eine Kunsthandwerkerin aus der Schweiz, die vor allem mit Schafwolle arbeitete, nach Ferlach kam und sich hier niederließ, wurden die Pläne konkret.« In der Folge richteten Monika Pegam, Britt Egger und Susanne Aigner, unter Mithilfe von Geflüchteten die Räumlichkeiten des Kultur- und Handwerkshauses ein und führen es seitdem ehrenamtlich. Heute sind sie Gastgeberinnen regelmäßiger Freitagsmornings, bei denen sich zwischen 15:00 und 18:00 Uhr interessierte Personen im Haus zum kreativen Erfahrungsaustausch treffen.

Neben den spontanen Freitagstreffen organisiert der Verein auch intensive Handwerkskurse. Dafür werden Menschen eingeladen, die ihr Wissen über traditionelles Handwerk weitergeben. Das bisherige Programm ist vielfältig: vom Wollen färben mit natürlichen Farbstoffen, Spinnen am Spinnrad, Weben am Webstuhl über Nähen, Töpferei, Flachsfaserverarbeitung bis hin zu Druck und Grafik. Auch Vorträge über Kräuter sowie Sprachkurse wurden bereits angeboten. Man hat Filzpantoffeln hergestellt, Ausstellungen vorbereitet und vor allem viel kommuniziert. Manche Teilnehmerinnen und Teilnehmer haben hier Handwerkstechniken kennengelernt, die sie für sich perfektioniert haben und ihr Wissen bereits an andere tradieren können.

Jeder ist im Kultur- und Handwerkshaus willkommen, wichtig ist außerdem die Idee der Integration. Früher wurde mit einer Gruppe von Flüchtlingsfamilien gearbeitet. Bei der gemeinsamen Arbeit herrscht eine herzliche Stimmung. Nichts geschieht unter Zwang – der schönste Lohn für den Verein sind die Zufriedenheit und Begeisterung der Besucherinnen und Besucher.